

**Diagnoza
potrzeb i potencjału wspólnoty
samorządowej w zakresie usług społecznych
Gminy Inowrocław**

Kwiecień 2025

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE	4
I 1.	Cel badania i synteza metodologiczna	4
I 2.	Podstawa prawna.....	5
II	ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	7
II 1.	Lokalizacja.....	7
II 2.	Demografia.....	8
II 3.	Podmioty wykonujące usługi społeczne w gminie	9
II 3.1.	Podmioty publiczne.....	9
II 3.2.	Podmioty trzeciego sektora – aktywność społeczna	10
II 4.	Pomoc społeczna	11
II 4.1.	GOPS w Inowrocławiu	11
II 4.2.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030.....	12
II 4.3.	Świadczone pomoc.....	13
II 5.	Przeciwdziałanie przemocy domowej.....	14
II 5.1.	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Inowrocław na lata 2024 – 2030.....	14
II 5. 2.	Procedura „Niebieskie Karty”	14
II 5.3.	Zespół Interdyscyplinarny.....	15
II 5.4.	Punkt Konsultacyjno-Informacyjny	16
II 5.5.	Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS ze względu na przemoc domową	16
II 6.	Przeciwdziałanie uzależnieniom.....	17
II 6.1.	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 rok.....	17
II 6.2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	17
II 6.3.	Działalność Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego.....	19
II 7.	Polityka prorodzinna.....	20
II 7.1.	Założenia i świadczone pomoc.....	20
II 7.2.	Świetlice wiejskie	21
II 8.	Bezpieczeństwo publiczne.....	21
II 9.	Działania na rzecz seniorów.....	22
III	POTRZEBY I POTENCJAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY INOWROCŁAW W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	22
III 1.	Grupa badana.....	22
III 2.	Sytuacja życiowa mieszkańców	24
III 3.	Warunki życia w gminie i problemy lokalne	26
III 4.	Problemy społeczne w wybranych grupach mieszkańców	32
III 5.	Wykluczenie społeczne.....	35
III 6.	Korzystanie z pomocy społecznej.....	38
III 7	Wychowanie	43
III 8.	Życie kulturalne.....	45
IV	POTRZEBY I POTENCJAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY INOWROCŁAW W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – BADANIE KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ.....	46
Iv 1.	Grupa badana	46
IV 2.	Problemy społeczne	48
IV 3.	Wykluczenie społeczne.....	50
IV 4.	Działania na rzecz seniorów	51
IV 5.	Wychowanie.....	53
IV 6.	Aktywność obywatelska	55
V	POTRZEBY I POTENCJAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY INOWROCŁAW W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – BADANIE UCZNIÓW	57
v 1.	Grupa badana.....	57
V 2.	Czas wolny	58

V 3. Aktywność społeczna i obywatelska.....	61
V 4. Udział w życiu kulturalnym.....	62
V 5. Wsparcie psychologiczne	65
VI REKOMENDOWANE DZIAŁANIA.....	66

I. WPROWADZENIE

I 1. CEL BADANIA I SYNTEZA METODOLOGICZNA

Niniejszy dokument diagnozy ma na celu zobrazowanie potrzeb oraz potencjału lokalnej społeczności w zakresie usług społecznych świadczonych na terenie Gminy Inowrocław. Zakres diagnozy obejmuje:

- wskazanie i określenie uwarunkowań i możliwości społeczności lokalnej,
- ukazanie potrzeb w zakresie usług społecznych,
- rozpoznanie zasobów i potencjału do poszerzania oferty usług społecznych na terenie Gminy.

Aby możliwie w najpełniejszym stopniu zrealizować przyjęte założenia, przeprowadzono badania, posługując się dwiema metodami:

- analiza statystycznych danych zastanych (*desk research*),
- badania ankietowe zrealizowane wśród trzech grup reprezentujących lokalne środowisko:
 - dorosłych mieszkańców (144 osoby),
 - kadry pomocy społecznej (12 osób),
 - uczniów (146 osób).

Analiza danych zastanych polega na kompilacji, zanalizowaniu oraz przetwarzaniu danych i informacji pochodzących z istniejących źródeł, a następnie formułowaniu na ich podstawie wniosków dotyczących badanego problemu. Analizie poddane zostały dane z Głównego Urzędu Statystycznego oraz będące w posiadaniu gminy i jej instytucji działających w zakresie polityki społecznej.

Włączanie w proces diagnozy przedstawicieli różnych środowisk umożliwia identyfikowanie potrzeb w zakresie usług społecznych i potencjałów służących ich zaspokajaniu z różnych punktów widzenia.

Pod pojęciem metody badawczej rozumie się system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza.

Badania ankietowe przeprowadzono przy użyciu techniki CAWI poprzez internetowe narzędzie badawcze CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw respondentów. Forma ankiety internetowej (metoda CAWI - *Computer Assisted Web Interviews*) pozwala na upewnienie się, że wszystkie pytania zostaną wypełnione.

I 2. PODSTAWA PRAWNA

Od 1 stycznia 2020 r. obowiązuje Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818). W przepisach podanej ustawy określono zasady:

- przyjmowania przez gminę programów usług społecznych,
- tworzenia, zadania, organizację oraz zasady działania centrum usług społecznych,
- realizowania programów usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Pojęcie „usług społecznych” jest dużo bardziej pojemne znaczeniowo, niż „pomoc społeczna”.

W art. 2. ust. 1. ww. ustawy podano definicję opisowo-enumeratywną. Usługi społeczne to:

- działania podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych lub ogółu mieszkańców,
- z zakresu 14 obszarów kompetencyjnych gminy, które zostały wymienione poniżej,
- na podstawie podanych ustaw,
- działania świadczone przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, jeżeli wymogi w tym zakresie wynikają z przepisów odrębnych.

Usługi społeczne to termin szerszy niż usługi pomocy społecznej, ale węższy niż usługi użyteczności publicznej. Obejmują problematykę z zakresu:

- 1) polityki prorodzinnej,

- 2) wspierania rodziny,
- 3) systemu pieczy zastępczej,
- 4) pomocy społecznej,
- 5) promocji i ochrony zdrowia,
- 6) wspierania osób z niepełnosprawnością,
- 7) edukacji publicznej,
- 8) przeciwdziałania bezrobociu,
- 9) kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki,
- 11) pobudzania aktywności obywatelskiej,
- 12) mieszkalnictwa,
- 13) ochrony środowiska,
- 14) reintegracji zawodowej i społecznej.

W myśl art. 4. przytoczonej ustawy rada gminy może przyjąć, w drodze uchwały, program usług społecznych, określający usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej. Uchwała w tej sprawie stanowi akt prawa miejscowego. Rada gminy może przyjąć więcej niż jeden program usług społecznych. Natomiast opracowywanie, przyjmowanie, realizowanie i ocena programów usług społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze fakultatywnym.

Zgodnie z art. 5. ust. 1. ustawy usługi społeczne określone w programie usług społecznych mogą być kierowane do osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Bezpośrednią podstawę prawną do przygotowania niniejszej diagnozy dla Gminy Inowrocław stanowi art. 5 ust. 2. Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, ponieważ jak czytamy w tym przepisie *„przy opracowywaniu programu usług społecznych gmina bierze pod uwagę diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, opracowaną przez centrum usług społecznych”*.

Posłużenie się przez prawodawcę sformułowaniem w trybie oznajmującym (*„gmina bierze pod uwagę”*) jednoznacznie przesądza, że w sytuacji, gdy dana gmina zdecyduje się przyjąć program usług społecznych, uprzednio obligatoryjnie przygotowuje stosowną diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej.

Ponadto w art. 13 ust. 1 pkt 3. ww. ustawy wśród zadań centrum usług społecznych podano wprost opracowywanie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

Zakres przedmiotowy diagnozy określono w sposób otwarty w art. 21 podanej ustawy. Zgodnie z ust. 2. art. 21 diagnoza jest opracowywana na okres 5 lat i podlega aktualizacji w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

II ANALIZA DANYCH ZASTANYCH

II 1. LOKALIZACJA

Gmina Inowrocław jest wiejską jednostką administracyjną położoną w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie inowrocławskim, a jej siedzibą jest miasto Inowrocław. Niemniej w miejscowości Jaksice zlokalizowane są instytucje publiczne i kulturalne, co sprzyja rozwojowi gospodarczemu obszarów wiejskich. Jednostka sąsiaduje z 9 gminami leżącymi w powiecie inowrocławskim i mogileńskim, w tym z miastem Inowrocław, będącym siedzibą instytucji powiatowych.

Gmina obejmuje 26 jednostek pomocniczych, tj. sołectw. Zlokalizowana jest na obszarze sprzyjającym rozwojowi rolnictwa – użytki rolne stanowią 85% jej obszaru i uprawiane na nich są w szczególności zboża i rośliny okopowe oraz hodowane są zwierzęta.

Gmina obejmuje powierzchnię 171,05 km², czyli niemal 14% powierzchni powiatu. Na jej atrakcyjność i charakter wpływ mają również inne czynniki oraz walory turystyczne, jak liczne atrakcje turystyczne i zabytki, w tym *Askaukalis* – *Krusza Zamkowa*, Kościół pw. św. Trójcy w Górze i Kościół pw. św. Elżbiety w Orłowie, a także zespoły dworsko-parkowe i pałacowo-parkowe w poszczególnych miejscowościach. Ponadto przez Gminę przebiegają szlaki turystyczne, w tym o charakterze historycznym i przyrodniczym.

Rys. 1. Lokalizacja gminy Inowrocław na terenie Polski

https://gminainowroclaw.eu/gmina.1.o_gminie.0.html

II 2. DEMOGRAFIA

Na dzień 31.12.2023 r. Gminę Inowrocław zamieszkiwało 11 798 mieszkańców. Liczba mieszkańców zmalała o 0,44% w ciągu ostatnich trzech lat. Widać, że stale przeważa liczb zgonów nad urodzeniami na terenie gminy.

Tab. 1. Liczba mieszkańców gminy Inowrocław w latach 2021-2023 (stan na 31.12).

	2021	2022	2023
Łączna liczba mieszkańców	11 851	11 887	11 798
Liczba urodzeń	119	98	80
Liczba zgonów	175	140	110

Źródło: Raporty o stanie Gminy za l. 2021-2023.

II 3. PODMIOTY WYKONUJĄCE USŁUGI SPOŁECZNE W GMINIE

W myśl art. 21 ust. 3 pkt 2 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, diagnoza potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych zawiera wykaz jednostek organizacyjnych gminy, organizacji pozarządowych i podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz osób fizycznych i prawnych, wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 ustawy, na obszarze działania centrum usług społecznych wraz ze wskazaniem wykonywanych przez nie usług.

II 3.1. PODMIOTY PUBLICZNE

W tym rozdziale przedstawiono podmioty publiczne, które wykonują różne usługi społeczne na obszarze właściwości władz Gminy Inowrocław. Są to:

- Urząd Gminy Inowrocław,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,
- Centrum Integracji Społecznej w Łojewie,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Jednostki Oświatowe Gminy Inowrocław, w tym: Przedszkole Samorządowe Gminy Inowrocław Akademia Przedszkolaka oraz 6 szkół podstawowych (SP im. Polskich Olimpijczyków w Górze, SP im. im. Władysława Broniewskiego w Jaksicach, SP im. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego, SP z Oddziałami Integracyjnymi im. Mikołaja Kopernika w Sławęcinku, SP im. Rodu Piastów w Tupadłach, SP im. Orła Białego w Turzanach),
- Centrum Usług Oświatowych Gminy Inowrocław,
- Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu,
- Służba zdrowia,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Inowrocławiu,

- Dzienny Dom Pobytu Senior+ w Żalinowie,
- Spółdzielnia Socjalna WIGOR w Żalinowie,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Żalinowie,
- świetlice wiejskie,
- Sąd Rejonowy w Inowrocławiu,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach,
- Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa Gminy Inowrocław.

II 3.2. PODMIOTY TRZECIEGO SEKTORA – AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Jednym z wyznaczników aktywności społecznej jest liczba podmiotów trzeciego sektora. Na terenie Gminy w roku 2024 r. działało 49 podmiotów ekonomii społecznej, w tym o zróżnicowanym przekroju form organizacyjnych: 21 kół gospodyń wiejskich, 18 stowarzyszeń, 9 klubów sportowych i spółdzielnia socjalna.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówki oświatowe). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

Gmina wspiera podmioty ekonomii społecznej m.in. poprzez udzielanie dotacji w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych, małe granty, inicjatywę lokalną, wsparcie lokalowe oraz pomoc merytoryczną przy wypełnianiu i rozliczaniu wniosków dotacyjnych.

Działania samorządu i podmiotów trzeciego sektora uzupełniają się, co pozwala na bardziej efektywne realizowanie celów takich jak rozwój społeczno-gospodarczy gminy, zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców gminy oraz podnoszenie ich jakości życia. Wzajemne pozytywne doświadczenia wynikające z dotychczasowej współpracy i potencjał trzeciego sektora dają solidne podstawy do dalszej kooperacji w zakresie realizowania zadań publicznych na rzecz społeczności lokalnej.

II 4. POMOC SPOŁECZNA

II 4.1. GOPS W INOWROCŁAWIU

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu jest jednostką organizacyjną Gminy Inowrocław nieposiadającą osobowości prawnej, finansowaną w formie jednostki budżetowej. Celem działalności GOPS jest doprowadzenie do możliwie pełnego życiowego usamodzielnienia osób i rodzin, do ich integracji ze środowiskiem, umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne zasoby, możliwości i uprawnienia oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu utworzony został na mocy Zarządzenia Nr 1/90 Naczelnika Gminy Inowrocław z dnia 17 kwietnia 1990 r. Posiada Statut przyjęty Uchwałą Nr XLVII/428/2022 Rady Gminy Inowrocław z dnia 20 września 2022 r. oraz Regulamin Organizacyjny zatwierdzony Zarządzeniem Nr 12/2022 roku Kierownika Gminnego Ośrodka Społecznej w Inowrocławiu z dnia 21 września 2022 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy

w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta Gminy oraz uchwałami Rady Gminy.

Przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w 2024 r. funkcjonowały:

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Inowrocław,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny.

II 4.2. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY INOWROCŁAW NA LATA 2023-2030

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Inowrocław na lata 2023-2030 przyjęta w dniu 15 grudnia 2022 r. Uchwałą Nr LII/455/2022 Rady Gminy Inowrocław określa najważniejsze działania, jakie należy podjąć, aby umożliwić osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać za pomocą własnych środków, możliwości i uprawnień. Strategia ukierunkowana jest też na rozwój i pogłębianie form pracy socjalnej, współpracę z podmiotami ekonomii społecznej, stowarzyszeniami, instytucjami działającymi w ramach polityki społecznej zwłaszcza w zakresie oświaty, służby zdrowia, policji.

Strategia zawiera następujące cele strategiczne:

1. Skuteczne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i więzi rodzinnych.
2. Holistyczne wsparcie osób starszych, zmagających się z zaburzeniami psychicznymi oraz z niepełnosprawnościami w ramach lokalnego systemu pomocy.
3. Zmniejszenie skali problemów związanych z uzależnieniami oraz wspieranie osób uzależnionych i współuzależnionych w przezwyciężaniu nałogu.
4. Ochrona członków rodzin doznających krzywd z powodu przemocy oraz prowadzenie pracy z osobami stosującymi przemoc wobec bliskich.
5. Reintegracja społeczno-zawodowa osób nieaktywnych zawodowo oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

II 4.3. ŚWIADCZONA POMOC

W poniższych trzech tabelach wyszczególniono dane dotyczące świadczonej pomocy społecznej na rzecz mieszkańców gminy Inowrocław przez miejscowy GOPS w latach 2022-2024.

Z porównania poniższych danych wynika: że:

- Liczba rodzin, którym GOPS udzielił pomocy zmalała o 4,64% i stale się zmniejsza,
- Zmalała i utrzymuje się od 2023 r, na stałym poziomie liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu problemów uzależnień, w tym uzależnienia alkoholowego,
- Główne powody udzielania pomocy społecznej rodzinom stanowią od lat ubóstwo i bezrobocie.

Tab. 2. Rodziny, które otrzymały pomoc GOPS w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba rodzin, którym GOPS udzielił pomocy (ogółem), w tym:	237	227	226
- rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień (ogółem)	13	11	11
- rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnienia alkoholowego	12	10	10

Źródło: GOPS

Tab. 3. Powody udzielania pomocy społecznej rodzinom w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
niepełnosprawność	85	83	87
bezrobocie	114	105	98
osoby dotknięte klęską żywiołową	0	0	0
ubóstwo	114	227	131
bezzadność opiek.- wych.	41	38	30
osoby dotknięte długotrwałą chorobą	90	87	107
alkoholizm	12	10	10
OGÓŁEM liczba rodzin	237	227	226

Źródło: GOPS

II 5. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

II 5.1. GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE INOWROCŁAW NA LATA 2024 – 2030

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Inowrocław na lata 2024 – 2030 jest: ograniczenie występowania skali zjawiska przemocy domowej w Gminie Inowrocław poprzez intensyfikację działań pomocowych.

Cele szczegółowe:

1. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom doznającym i/lub zagrożonym przemocą domową;
2. Oddziaływanie na osoby stosujące oraz podejrzane o stosowanie przemocy domowej;
3. Podnoszenie kompetencji pracowników realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;
4. Prowadzenie działalności edukacyjno-profilaktycznej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej;
5. Współpracowanie podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;

II 5. 2. PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Na terenie gminy Inowrocław to Policja jest podmiotem, który najczęściej wszczyna procedurę Niebieskie Karty. Każda sporządzona „Niebieska Karta” przekazywana jest do Zespołu Interdyscyplinarnego działającego w Gminie Inowrocław. Nad poszczególną „Niebieską Kartą” pracowała grupa robocza, a obecnie w myśl zaktualizowanych przepisów grupa diagnostyczno-pomocowa, składająca się z przedstawicieli instytucji pomocy społecznej oraz policji właściwych ze względu na miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy domowej. Zespół interdyscyplinarny w pełnym składzie spotyka się według nowych przepisów minimum raz na dwa miesiące.

Liczba wszczynanych procedur Niebieskie Karty na przestrzenie ostatnich trzech lat zmalała o 40,54%.

Z obserwacji pracowników socjalnych GOPS wynika, że przemoc występująca w rodzinach jest też często ukrywana i zatajana, aż do chwili zaistnienia sytuacji drastycznych i bezpośredniej przemocy fizycznej. Częściej przemocy doznają osoby uzależnione pod względem materialnym od sprawcy przemocy.

Tab. 4. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w l. 2022-2024

	2021	2022	2023
Ogółem, w tym przez:	37	24	22
GOPS	1	1	3
PCPR	0	3	0
Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Placówki Służby Zdrowia	0	0	0
Placówki oświaty	0	2	0
Policję (KPP w Inowrocławiu)	36	18	18
Inne instytucje i organizacje	0	0	1

Źródło: GOPS (Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Inowrocław na lata 2024 – 2030)

II 5.3. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Na podstawie Uchwały Nr LXVII/593/2023 Rady Gminy Inowrocław z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego w Gminie Inowrocław, Zarządzeniem nr 656/2023 z dnia 17 sierpnia 2023 r. Wójt Gminy Inowrocław powołał Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Inowrocław.

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego systematycznie wzrasta z roku na rok (o 50%), a maleje liczba spotkań grup diagnostyczno- pomocowych (o 14%).

Tab. 5. Spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych oraz diagnostyczno- pomocowych w l. 2021-2023

Rok	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	Liczba spotkań grup roboczych (diagnostyczno- pomocowych)
2021	4	101
2022	5	93
2023	6	87

Źródło: GOPS (Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Inowrocław na lata 2024 – 2030)

II 5.4. PUNKT KONSULTACYJNO-INFORMACYJNY

W ramach struktury GOPS w Inowrocławiu są zapewnione warunki do pracy Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego. Co prawda w roku 2023 odnotowano gwałtowny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy Punktu, ale w roku następnym ten wskaźnik przekroczył stan z roku wyjściowego, czyli 2022 (o 8,45%).

Tab. 6. Klienci Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w I. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu, w tym:	71	41	77
Rodziny z problemem alkoholowym	19	10	16

Źródło: GOPS

II 5.5. RODZAJE POMOCY UDZIELANEJ PRZEZ GOPS ZE WZGLĘDU NA PRZEMOC DOMOWĄ

W latach 2022-2024 zmalała o 5,57% liczba osób i o 4,64% liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ze względu na przemoc domową.

Najbardziej popularną formą pomocy pozostają od lat świadczenia pieniężne.

Tab. 7. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS ze względu na przemoc domową w I. 2022-2024

		2022	2023	2024
Ogółem liczba korzystających	Osób	305	294	288
	Rodzin	237	227	226
Świadczenia rzeczowe	Dla osób	108	110	113
	Dla rodzin	79	78	86
Świadczenia pieniężne	Dla osób	215	202	195
	Dla rodzin	208	199	191
Świadczenie porady	Dla osób	207	110	200
	Dla rodzin	71	41	77

Źródło: GOPS

II 6. PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM

II 6.1. GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA 2025 ROK

Na mocy Uchwały nr VIII/57/2024 Rady Gminy Inowrocław z dnia 25 listopada 2024 r. przyjęto Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 rok.

Celem głównym programu jest ograniczenie skali występujących na terenie gminy Inowrocław uzależnień oraz ich negatywnych następstw.

II 6.2. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 131 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

Skład aktualnej **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** został powołany Zarządzeniem Nr 576/2023 Wójta Gminy Inowrocław z dnia 10 stycznia 2023 r., a następnie zmieniony Zarządzeniem Nr 57/2024 Wójta Gminy Inowrocław z dnia 1 października 2024 r z podziałem na podkomisje: kontrolującą punkty sprzedaży alkoholu, opiniującą wnioski na sprzedaż napojów alkoholowych i motywacyjno-interwencyjną. Obecnie Komisji składa się z 6 osób.

Głównym zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest pomoc skierowana do osób z problemem alkoholowym, zgłoszonych do Komisji. Zadanie to ma na celu zmotywowanie osób, wobec których istnieje podejrzenie, że nadużywają alkoholu do podjęcia leczenia odwykowego oraz uświadomienie im specyfiki choroby alkoholowej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje z następującymi instytucjami:

- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Inowrocławiu;
- Komendą Powiatową Policji w Inowrocławiu;
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej;
- Szkołami z terenu gminy;
- Gminną Biblioteką Publiczną w Jaksicach;
- Centrum Integracji Społecznej w Łojewie;
- Świetlicami wiejskimi;
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Inowrocław;
- Przedszkolem Samorządowym Gminy Inowrocław z siedzibą w Jaksicach.

II 6.3. DZIAŁALNOŚĆ PUNKTU KONSULTACYJNO- INFORMACYJNEGO

Punkt Konsultacyjno-Informacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa od 01.01.2014 r. Bezpłatnych porad i konsultacji w Punkcie Konsultacyjno- Informacyjnym w roku sprawozdawczym udzielali radca prawny oraz terapeuta do spraw uzależnień w poniedziałki, oraz psycholog według potrzeb zgodnie z wcześniejszym umówieniem. Konsultacje odbywają się w godzinach popołudniowych dla zachowania poufności oraz komfortu osób korzystających z porad specjalistów.

Do punktu kierowane są osoby przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu, a także mieszkańcy gminy Inowrocław, którzy zgłoszą się bezpośrednio. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego finansowana jest ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w ramach realizacji zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Do zadań Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego należy:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, kierowanie do leczenia specjalistycznego oraz do korzystania z pomocy grup samopomocowych;
- motywowanie osób pijących ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych, do zmiany szkodliwego wzoru picia;
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym (np. przez rozmowy podtrzymujące)
- rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy;
- interweniowanie w przypadku stwierdzenia przemocy domowej;
- gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny.

II 7.1. ZAŁOŻENIA I ŚWIADCZONA POMOC

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, kompleksowe oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu, który służy pomocą rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Działania, które prowadzi GOPS w Inowrocławiu, aby wspierać rodziny, obejmują w szczególności:

- wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną,
- partycypowanie w kosztach utrzymania dziecka w pieczy zastępczej,

- obsługę Karty Dużej Rodziny,
- realizację świadczeń pieniężnych na rzecz rodziny,
- realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

II 7.2. ŚWIETLICE WIEJSKIE

Od lat na terenie gminy działa 27 świetlic. Świetlicami w Jacewie, Jaksicach, Marcinkowie, Radłówku, Słońsku i Sikorowie opiekowali się sołtysi. W zależności od potrzeb społeczności sołectwa w świetlicy odbywają się zajęcia dedykowane dzieciom, dorosłym, czy seniorom. Opiekunowie świetlic uczestniczą w szkoleniach podnoszących ich umiejętności pracy z dziećmi, z seniorami oraz promocji działań w mediach społecznościowych.

Tab. 8. Świetlice wiejskie w gminie Inowrocław w l. 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba placówek	27	27	27
Liczba dzieci	95	120	110
Liczba wychowawców	19	20	17

Źródło: GOPS

II 8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Inowrocław o bezpieczeństwo i porządek dba 5 dzielnicowych – funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają 4 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej – w Jacewie i Jaksicach, które wpisane są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego oraz w Gnojnie i Piotrkowicach. Jednostki zrzeszają łącznie 103 członków, w tym 56 zrzeszonych w KSRG.

II 9. DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW

Dzienny Dom Senior+ w Żalinowie świadczy usługi przez 5 dni w tygodniu, polegające na zajęciach aktywizujących, ćwiczeniach fizycznych, różnego rodzaju terapiach, a także opieki pielęgniarstwa i socjalnej. Uczestnicy są dowożeni do Żalinowa z ich miejsca zamieszkania. Dom prowadzony jest od 2018 r. przez Spółdzielnię Socjalną WIGOR. Od kilku lat są prowadzone również zajęcia aktywizujące dla seniorów w świetlicach wiejskich. W 2023 r. zajęcia odbywały się w 13 lokalizacjach: Cieślinie, Sławęcinku, Gnojnie, Kłopotcie, Latkowie, Łojewie, Górze, Jaksicach, Miechowicach, Komaszycach, Tupadłach, Kruszy Duchownej i Kruszy Podlotowej. W zajęciach uczestniczyło łącznie 130 seniorów.

Co roku są organizowane Gminne Dni Seniora.

Programy, realizowane przez GOPS w roku 2023 na rzecz społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów, to:

- Program usług teleopiekuńczych dla mieszkańców gminy Inowrocław powyżej 60 r.ż. - jego głównym zadaniem jest zwiększenie bezpieczeństwa osób starszych, samotnych, chorych i z niepełnosprawnością. Korzystało z niego 17 seniorów.
- Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2023” - udzieliliśmy wsparcia 24 osobom z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i umiarkowanym.

III POTRZEBY I POTENCJAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY INOWROCŁAW W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

III 1. GRUPA BADANA

Na następnych trzech wykresach przedstawiono dane dotyczące charakterystyki respondentów.

W badaniu wzięło udział 144 pełnoletnich mieszkańców gminy Inowrocław. Większość respondentów (73%) stanowią kobiety.

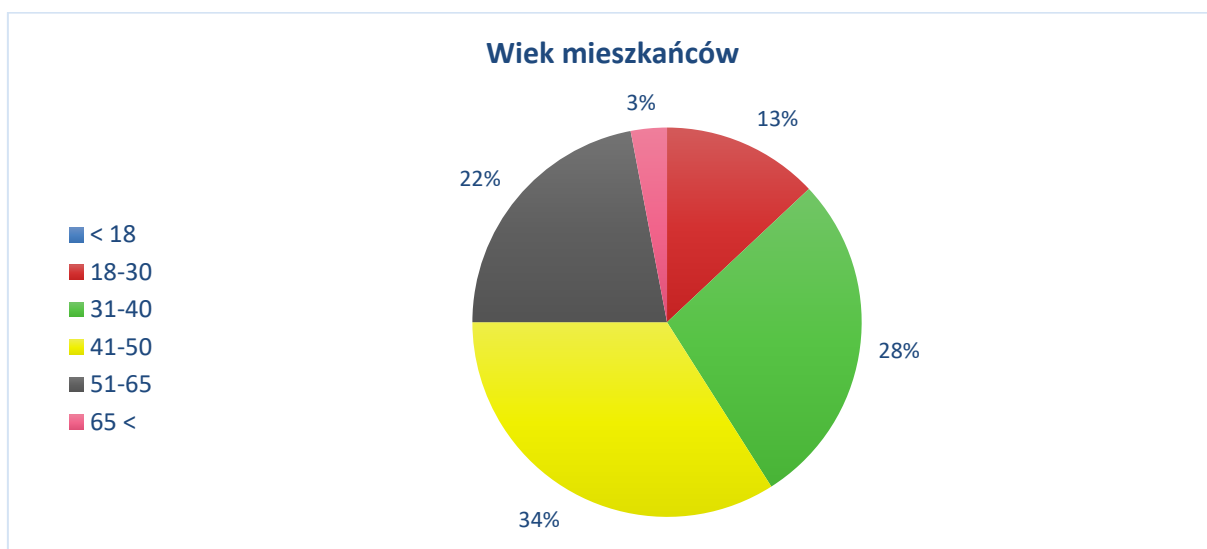
Ankietowani reprezentują duży przekrój grup wiekowych – najwięcej zadeklarowało wiek 41-50 lat (34%), w drugiej kolejności 31-40 (28%), a w trzeciej 51-65 (22%). Natomiast 13% badanych jest w przedziale 18-30%, a pozostałe 3% w wieku powyżej 65 lat.

Ponad połowa (53%) badanych oświadczyła, że posiada wykształcenie wyższe.

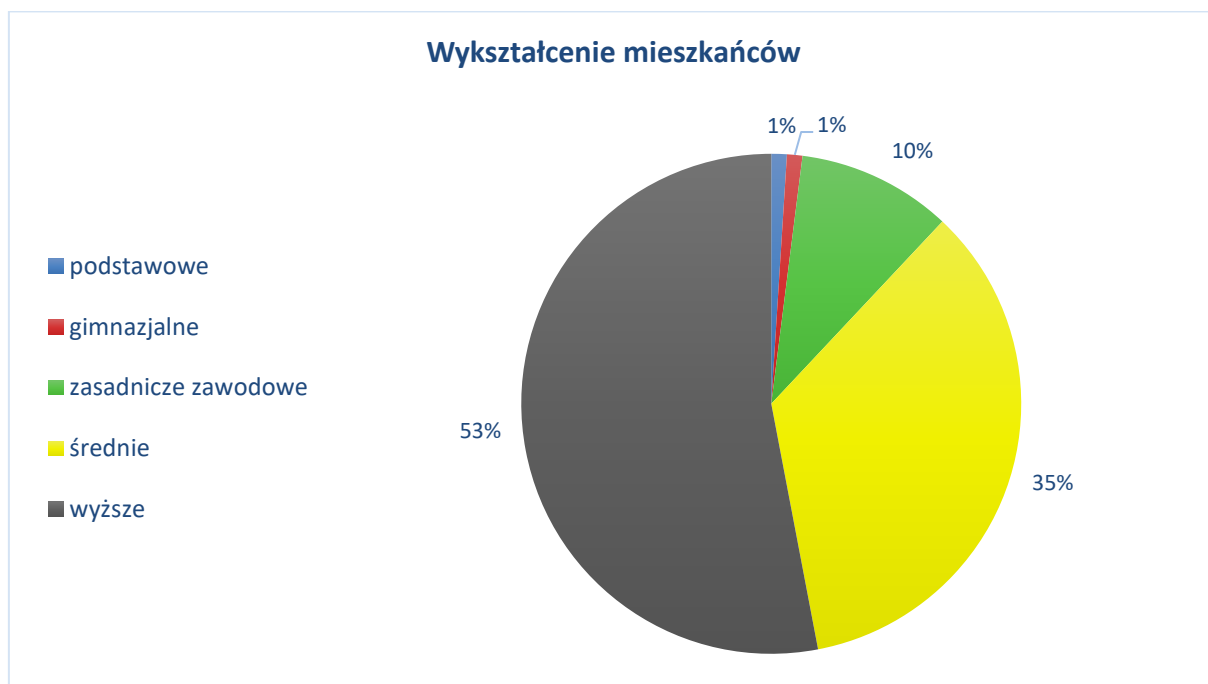
Wykres 1. Płeć dorosłych mieszkańców

Wykres 2. Wiek ankietowanych mieszkańców

Wykres 3. Wykształcenie mieszkańców

III 2. SYTUACJA ŻYCIOWA MIESZKAŃCÓW

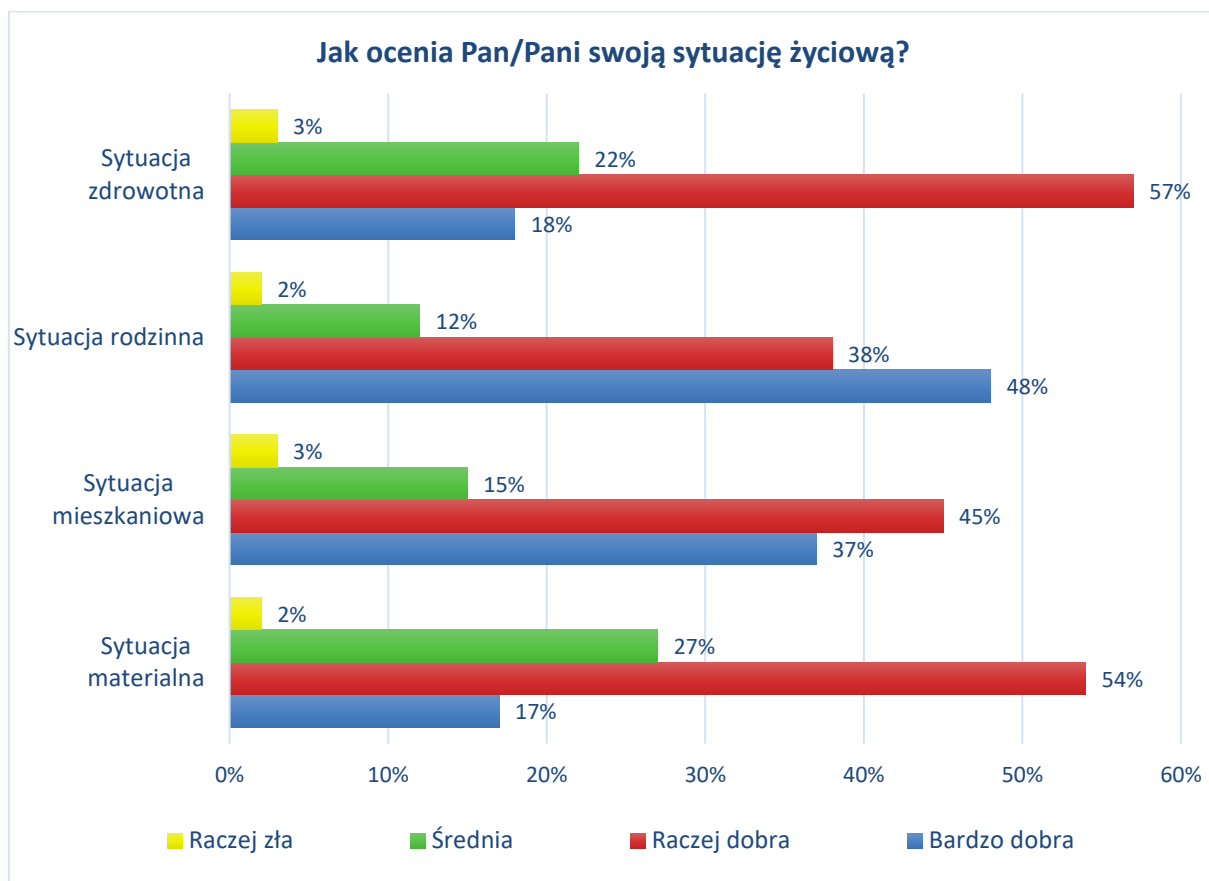
Badani mieszkańcy gminy Inowrocław są zadowoleni ze swojej sytuacji życiowej.

W tym najwyżej cenią sobie swoją sytuację rodzinną (łącznie 86%¹).

W drugiej kolejności najlepiej oceniają sytuację mieszkaniową (82%), w trzeciej – sytuację zdrowotną (75%), a następnie materialną (71%).

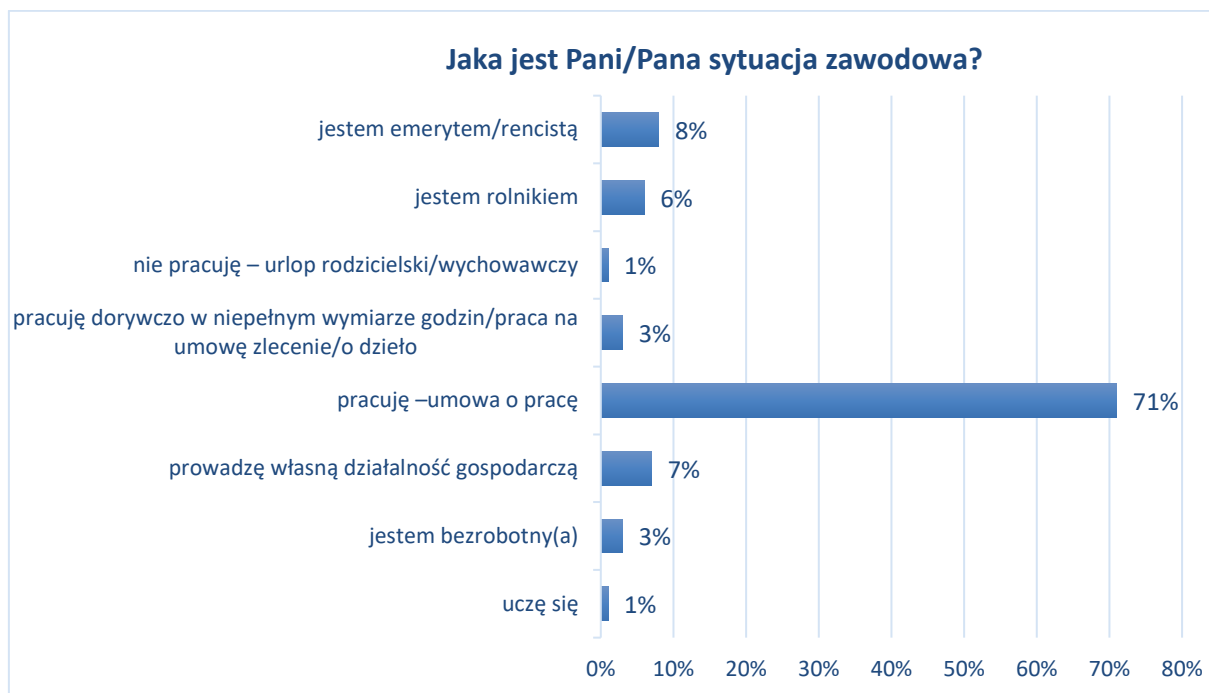
¹ Zsumowano odpowiedzi „raczej dobra” i „bardzo dobra”.

Wykres 4. Sytuacja życiowa mieszkańców

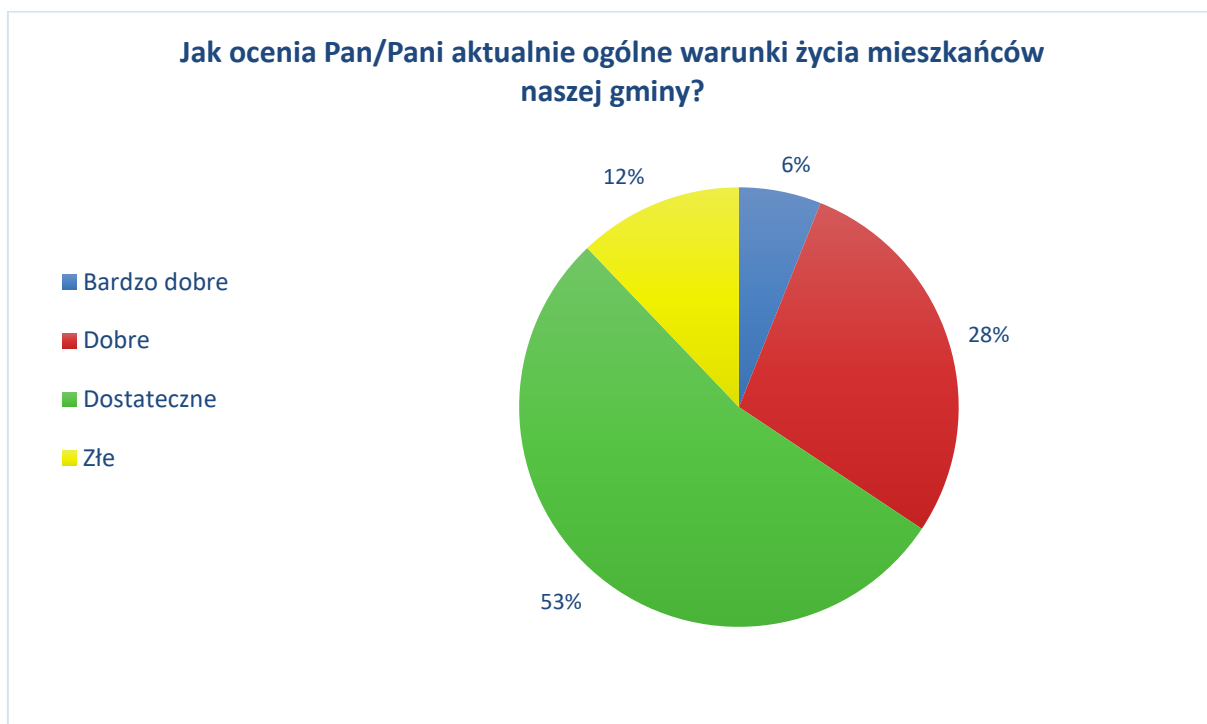
Badani mieszkańcy w zdecydowanej większości (71%) deklarują, że pracują na umowę o pracę.

Wykres 5. Sytuacja zawodowa mieszkańców

Ponad połowa (53%) ankietowanych ocenia ogólne warunki życia mieszkańców gminy Inowrocław jako dostateczne. Łącznie 34% jest zdania, że warunki są dobre lub bardzo dobre, a pozostałe 12% ocenia je jako złe.

Wykres 6. Ogólne warunki życia mieszkańców gminy Inowrocław

W następnym pytaniu poproszono badanych o ocenę poszczególnych 14 obszarów życia w gminie.

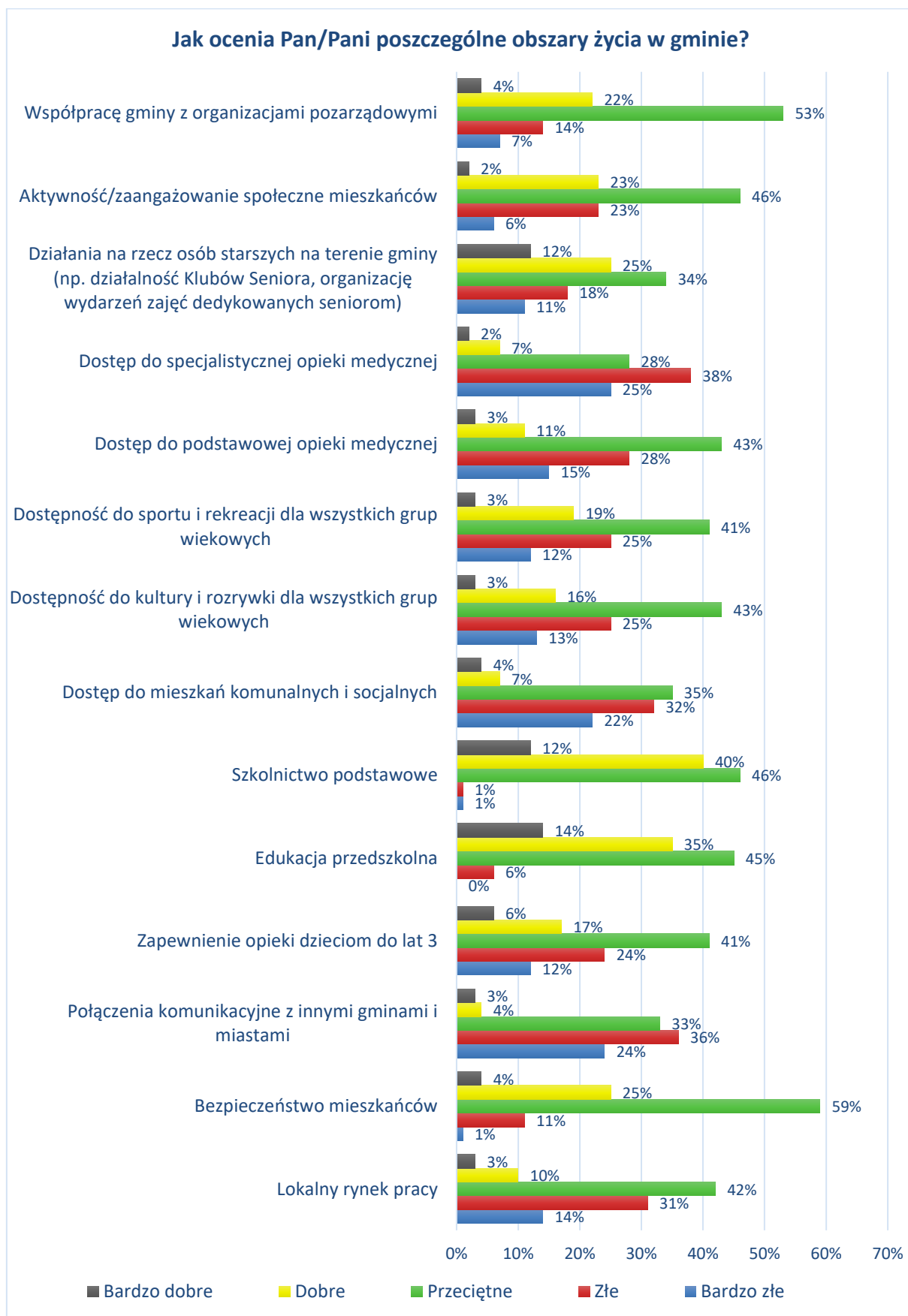
Tylko szkolnictwo podstawowe zostało ocenione pozytywnie przez ponad połowę badanych (łącznie 52%²). Na drugim miejscu znalazła się edukacja przedszkolna (49%), na widocznym trzecim miejscu działania na rzecz seniorów (37%).

Oдноśnie większości obszarów życia dominuje ocena „przeciętne” (najwięcej badanych w ten sposób oceniło stan bezpieczeństwa mieszkańców: 59%).

Z kolei najgorzej wypada w świetle odpowiedzi mieszkańców dostępność do specjalistycznej opieki medycznej (zdaniem łącznie 63% jest zła lub bardzo zła).

² Zsumowano odpowiedzi „bardzo dobre” i „dobre”.

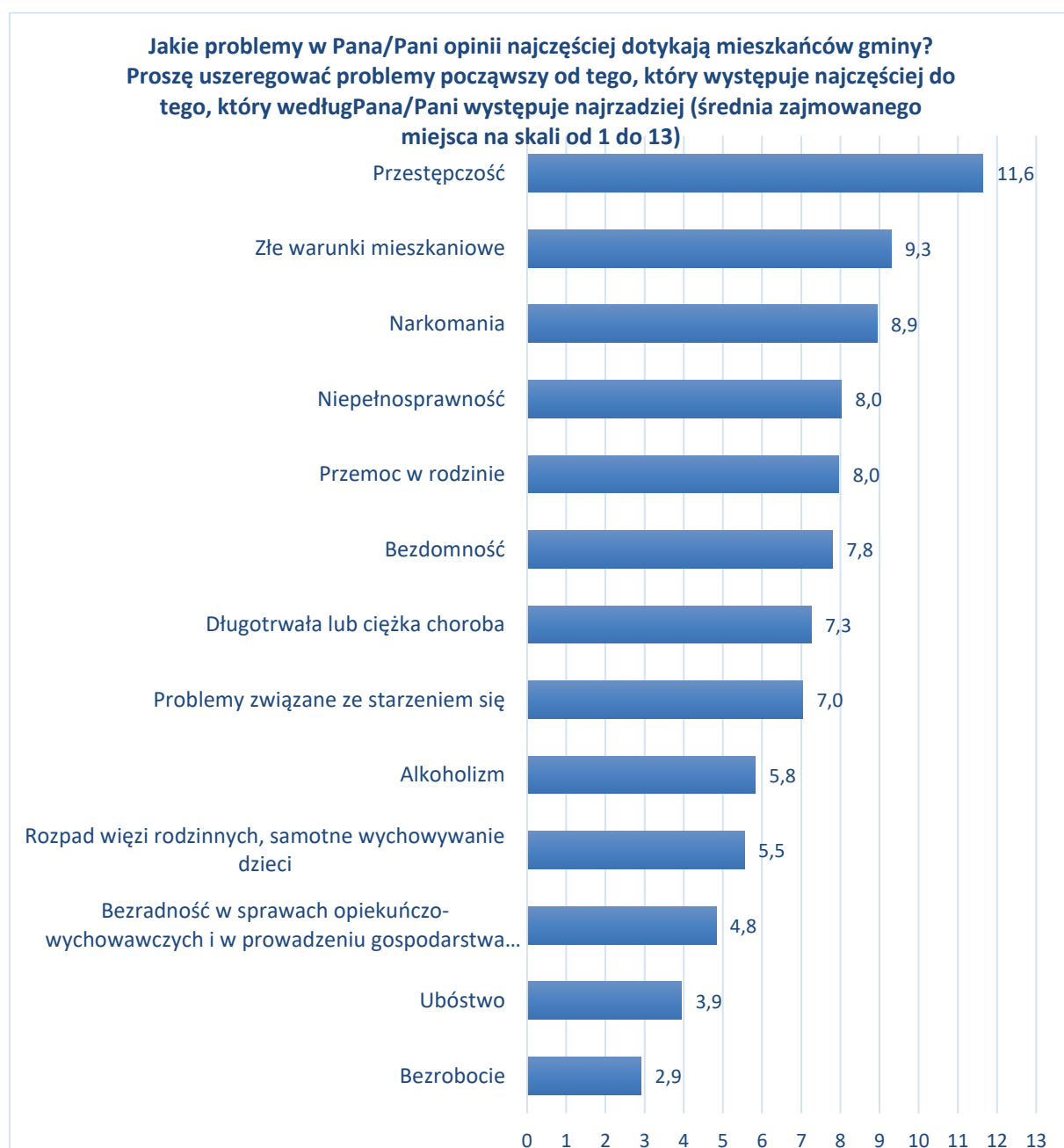
Wykres 7. Ocena poszczególnych obszarów życia w gminie

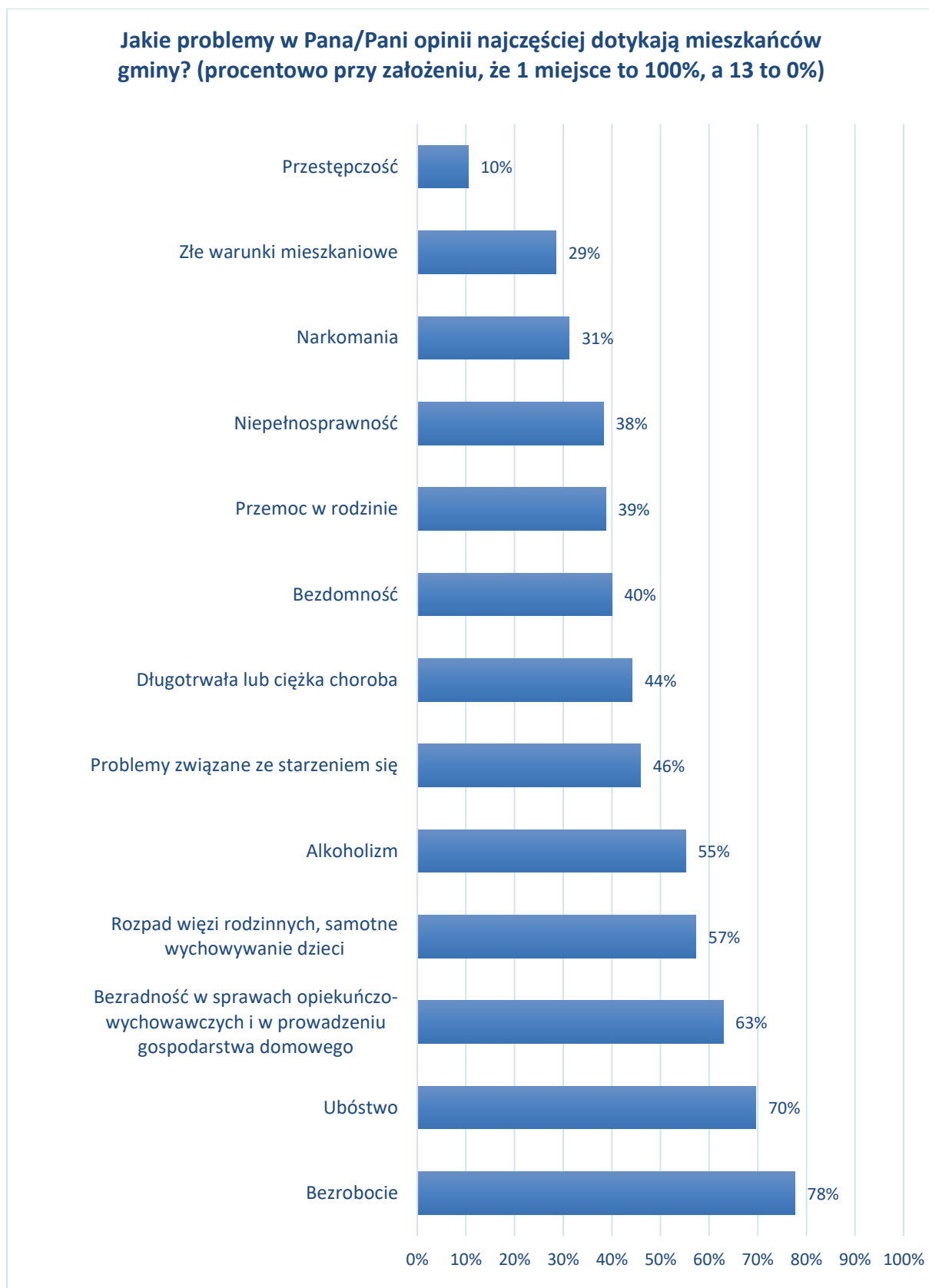
Na dwóch następnych wykresach przedstawiono ocenę mieszkańców o najczęściej występujących problemach w gminie, wyrażoną zgodnie ze średnią zajmowanego miejsca w skali od 1 do 13, gdzie 1 oznacza "najczęściej" a 13 - "najrzadziej", a także według procentowych wartości średniej zajmowanego miejsca w skali od 1 do 13, gdzie 1 oznacza "najczęściej" (100%) a 13 - "najrzadziej" (0%).

Biorąc pod uwagę średnią zajmowanego miejsca – najczęstszym problemem lokalnym jest przestępczość, a pod względem procentowych wartości średniej zajmowanego miejsca dominuje bezrobocie (78%).

Wykres 8. Najczęstsze problemy mieszkańców gminy – średnia zajmowanego miejsca w skali od 1 do 13, gdzie 1 oznacza "najczęściej" a 13 - "najrzadziej"

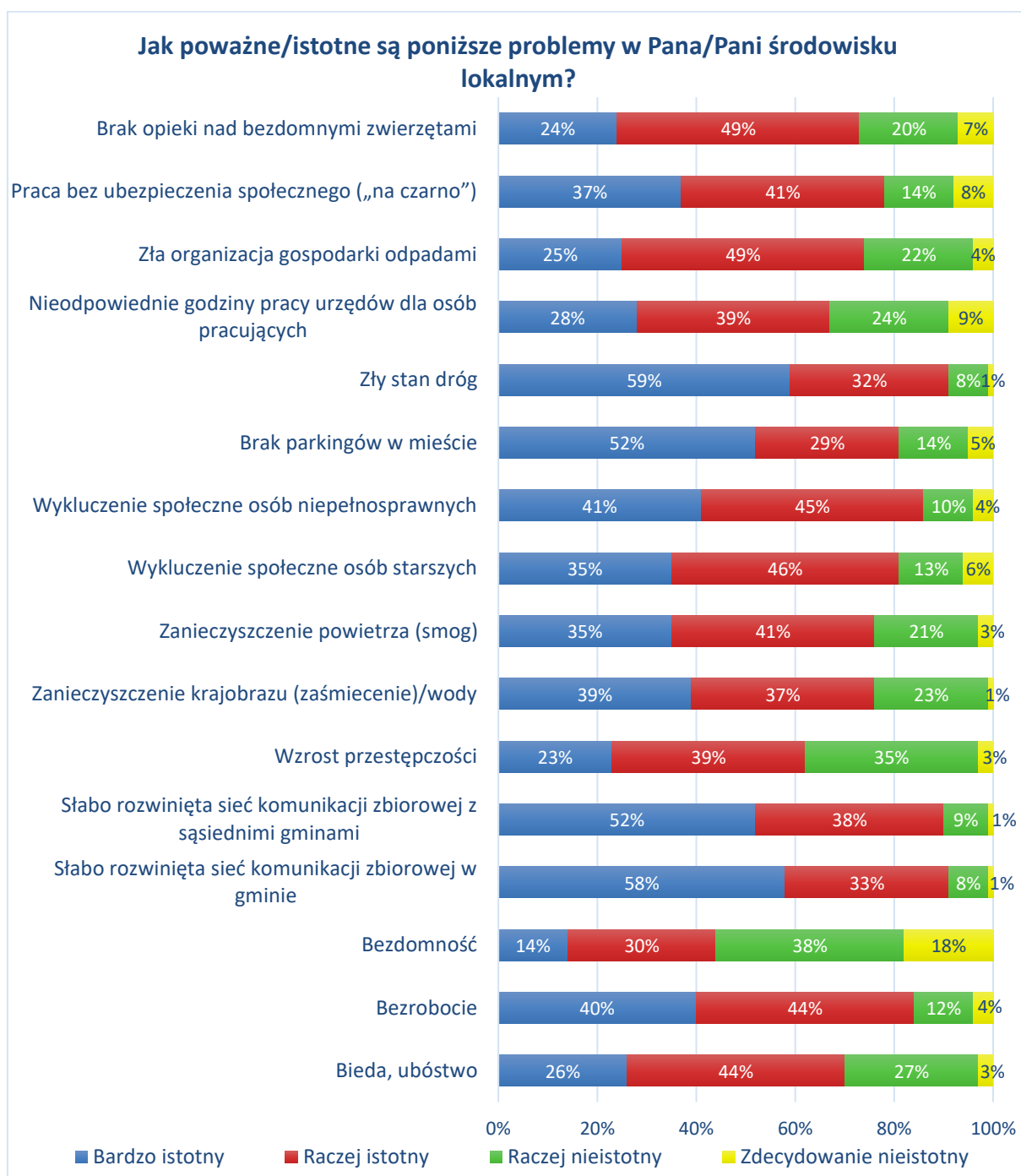

Wykres 9. Najczęstsze problemy mieszkańców gminy – procentowe wartości średniej zajmowanego miejsca w skali od 1 do 13, gdzie 1 oznacza "najczęściej" (100%) a 13 - "najrzadziej" (0%)

Problemy oceniane jako najczęstsze wcale nie muszą stanowić najistotniejszych w danym środowisku lokalnym. Zdaniem ankietowanych najistotniejsze problemy w środowisku gminy dotyczą komunikacji, a konkretnie: **złego stanu dróg (łącznie 91%³) i słabo rozwiniętej sieci komunikacji zbiorowej z innymi gminami (łącznie 91%).**

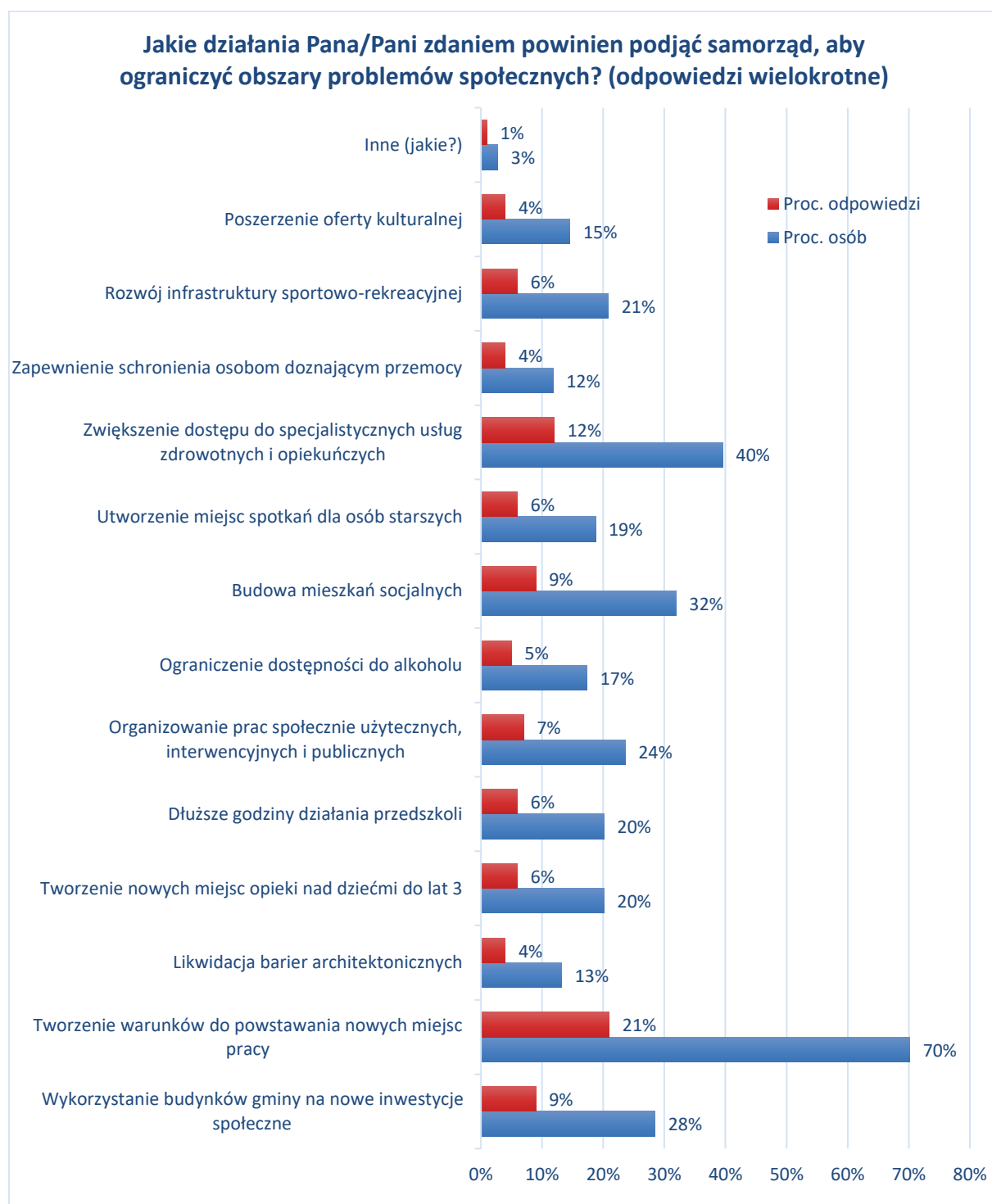
Wykres 10. Najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym zdaniem dorosłych mieszkańców

³ Zsumowano odpowiedzi „bardzo istotny” i „raczej istotny”.

Zdecydowanie najwięcej badanych mieszkańców popiera dwa rodzaje działań jakie powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary problemów społecznych. Są to: tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy (70% osób) i zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych i opiekuńczych (40%).

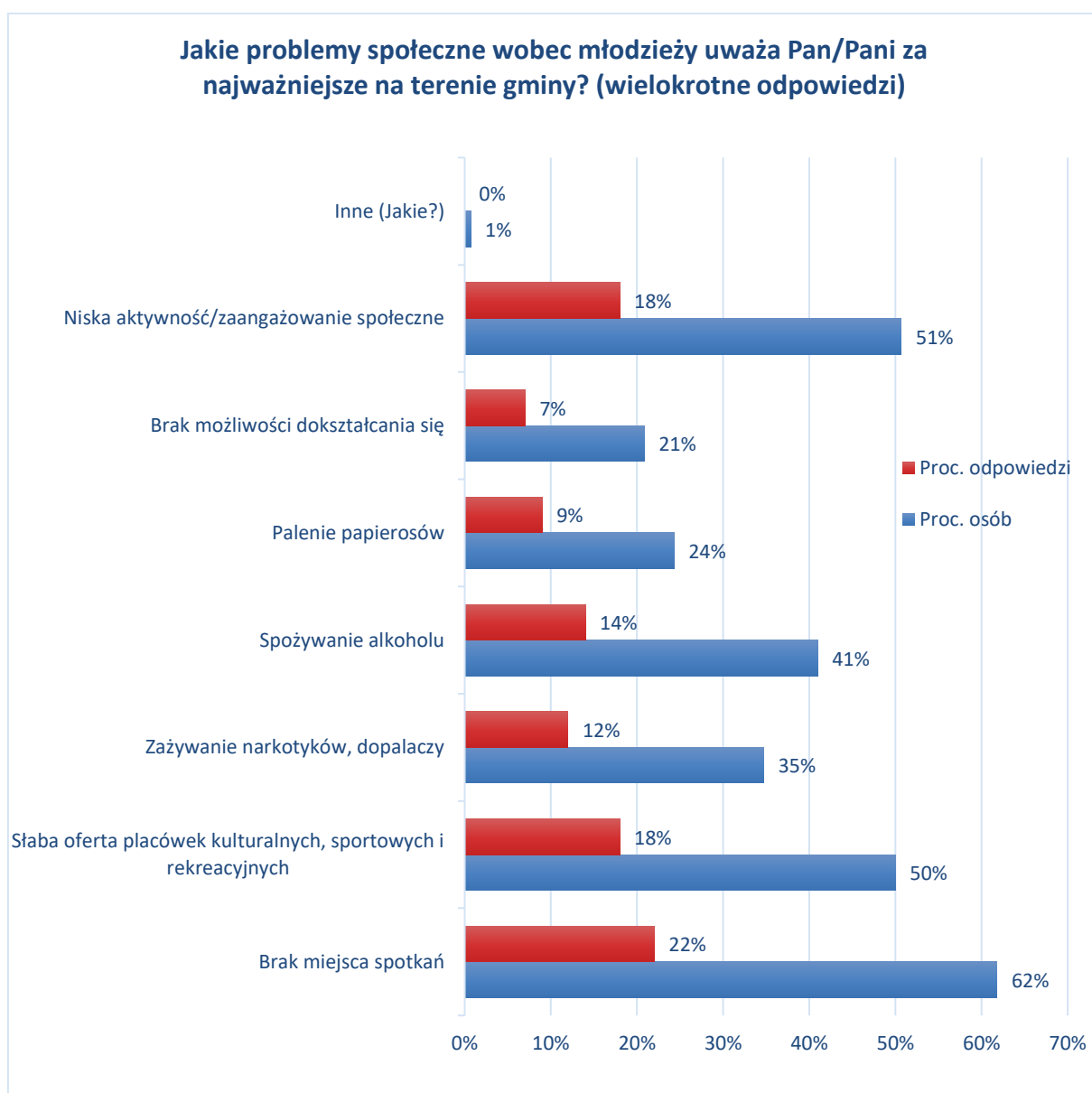
Wykres 11. Działania, jakie powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary problemów społecznych

III 4. PROBLEMY SPOŁECZNE W WYBRANYCH GRUPACH MIESZKAŃCÓW

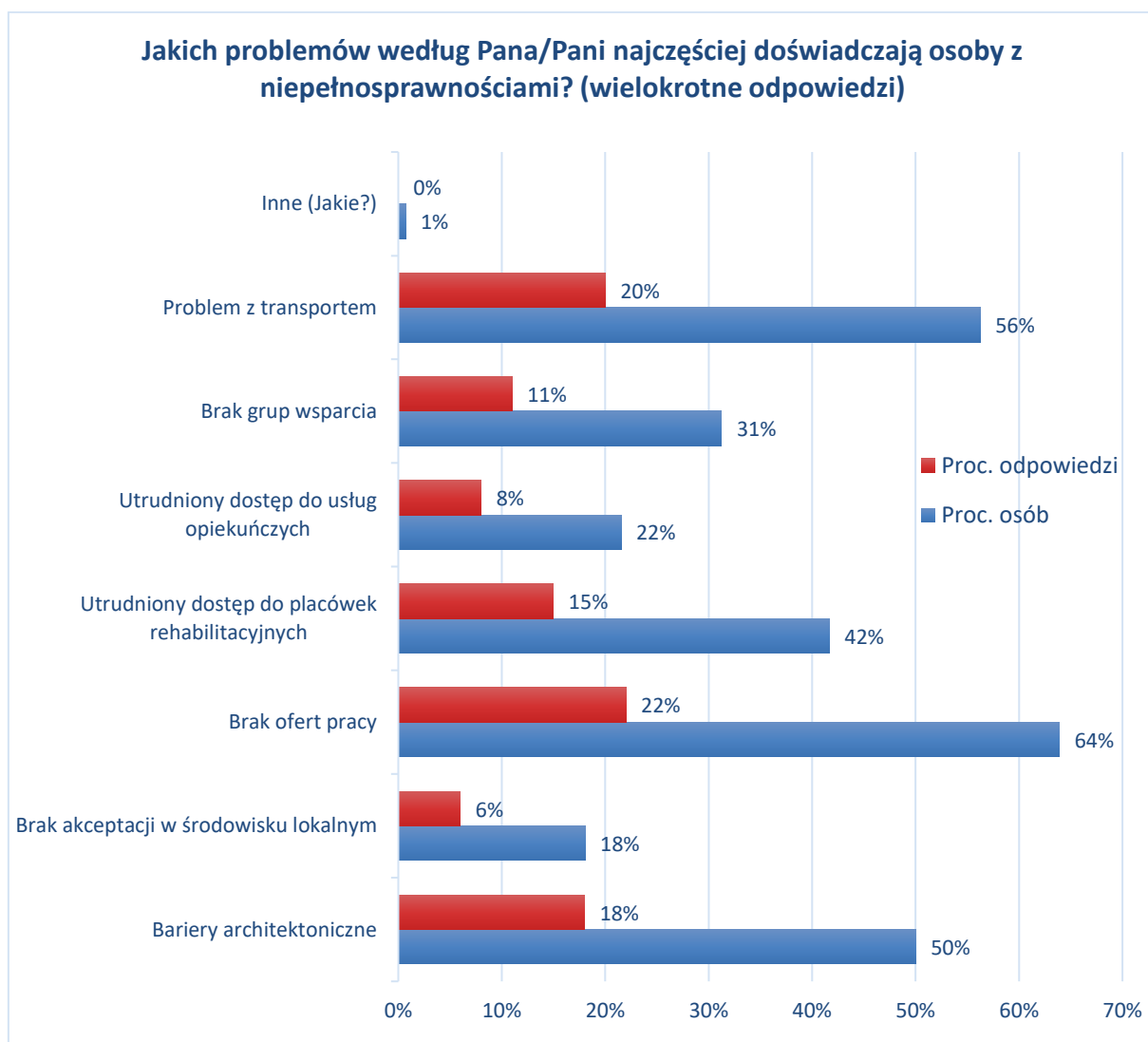
Trzy najważniejsze problemy społeczne w życiu młodzieży na terenie gminy Inowrocław to zdaniem pełnoletnich mieszkańców: brak miejsc spotkań (62% osób), niska aktywność społeczna (51%) oraz słaba oferta placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (50%).

Wykres 12. Najważniejsze problemy społeczne w kontekście młodzieży na terenie gminy Inowrocław

Najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami stanowią w opinii badanych: brak ofert pracy (64% osób), problem z transportem (56%) i bariery architektoniczne (50%).

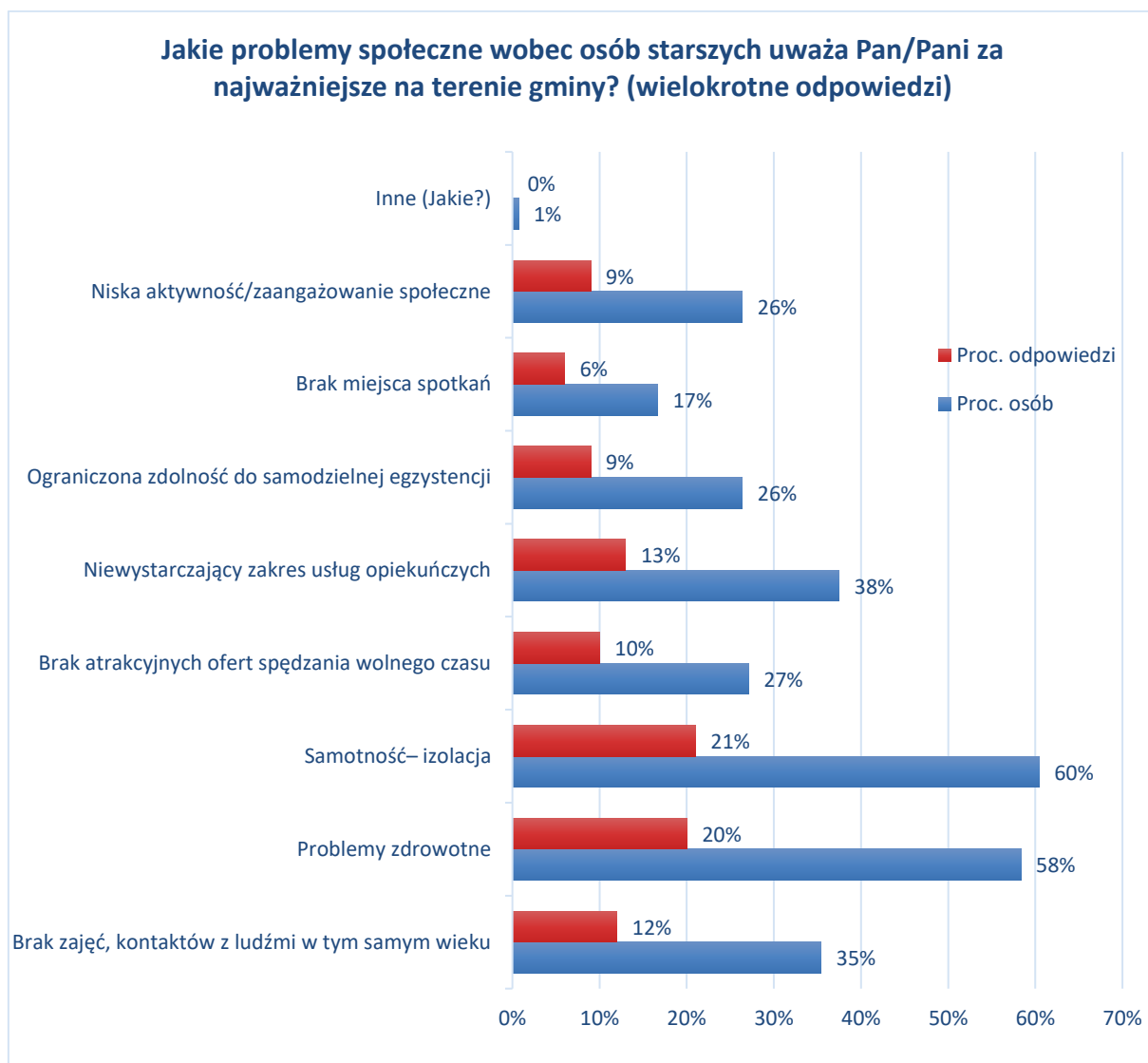
Wykres 13. Najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami

Do najważniejszych problemów społecznych wśród osób starszych zamieszkałych na terenie gminy Inowrocław zaliczono:

- samotność i izolację (60% osób)
- problemy zdrowotne (58%).

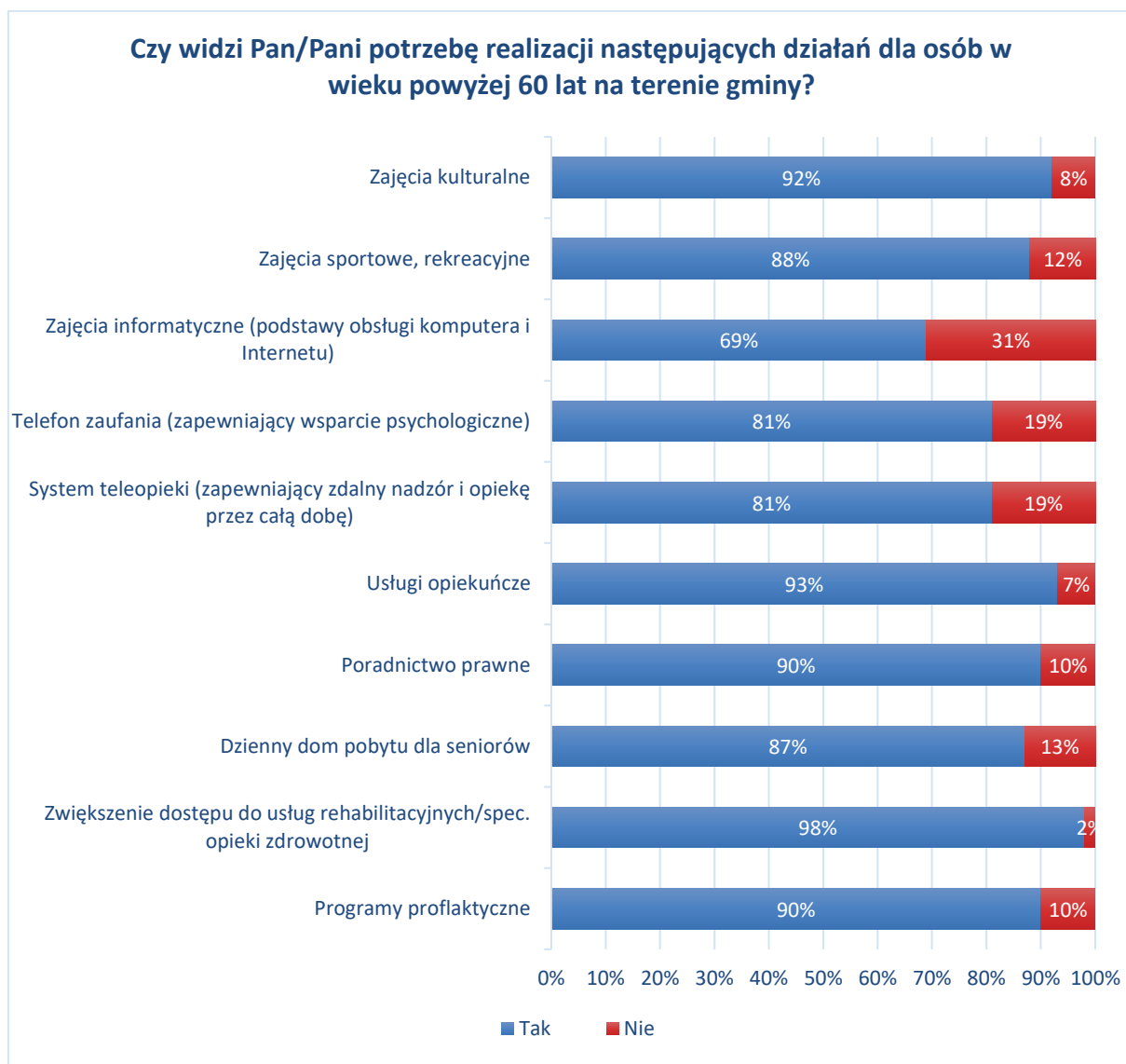
Wykres 14. Najważniejsze problemy społeczne w kontekście osób starszych na terenie gminy Inowrocław

Badani mieszkańcy w zdecydowanej większości (co najmniej 69%) popierają wszystkie proponowane działania na rzecz osób starszych.

W tym najwięcej (98%) optuje za zwiększeniem dostępności do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Wykres 15. Ocena potrzeby realizacji wybranych działań dla osób starszych na terenie gminy

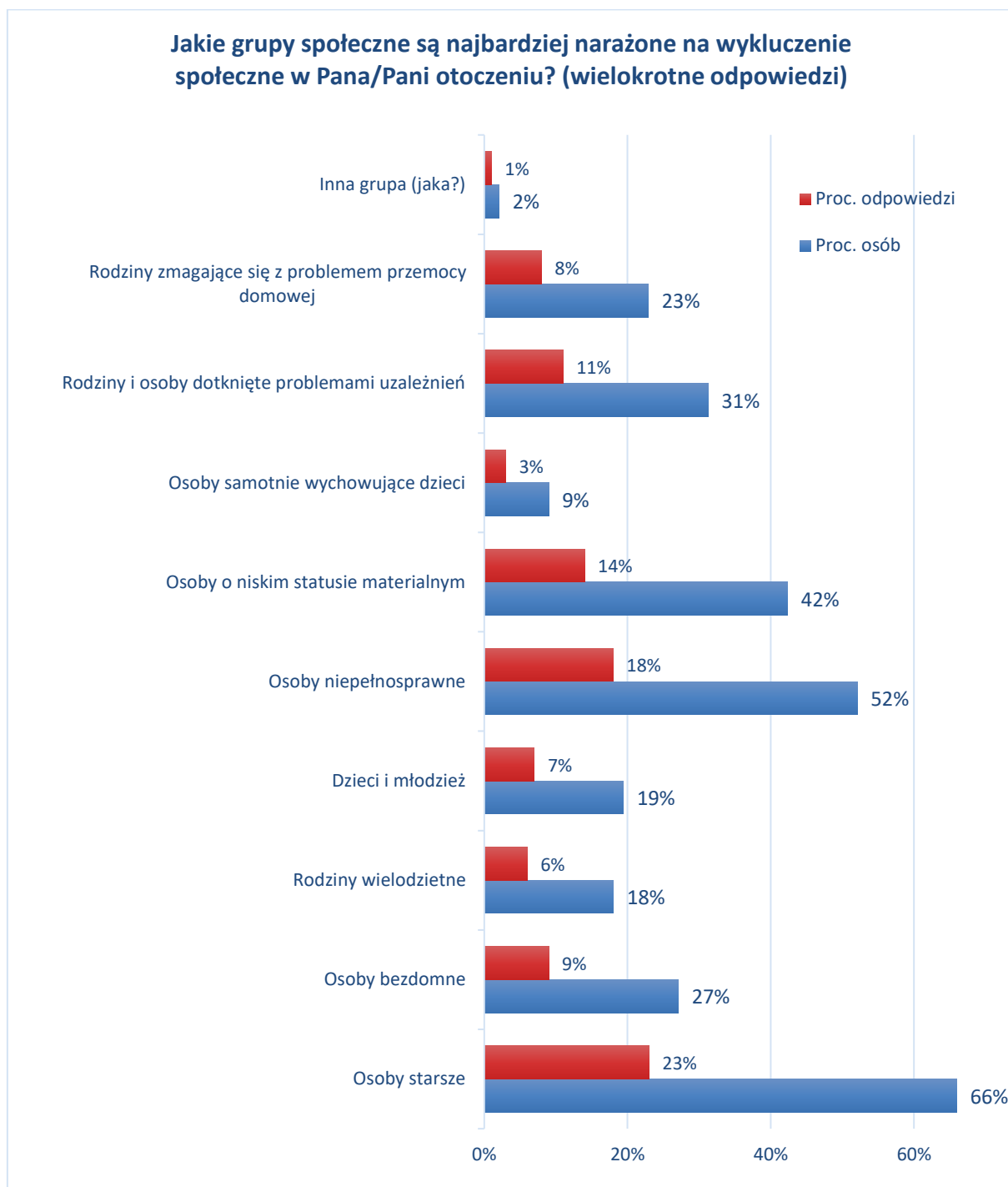

III 5. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Zdaniem badanych to osoby starsze są grupą najbardziej narażoną na wykluczenie społeczne w gminie Inowrocław (tak uważa 66% ankietowanych).

Na drugim miejscu znalazły się osoby niepełnosprawne (52%), a na trzecim osoby o niskim statusie materialnym.

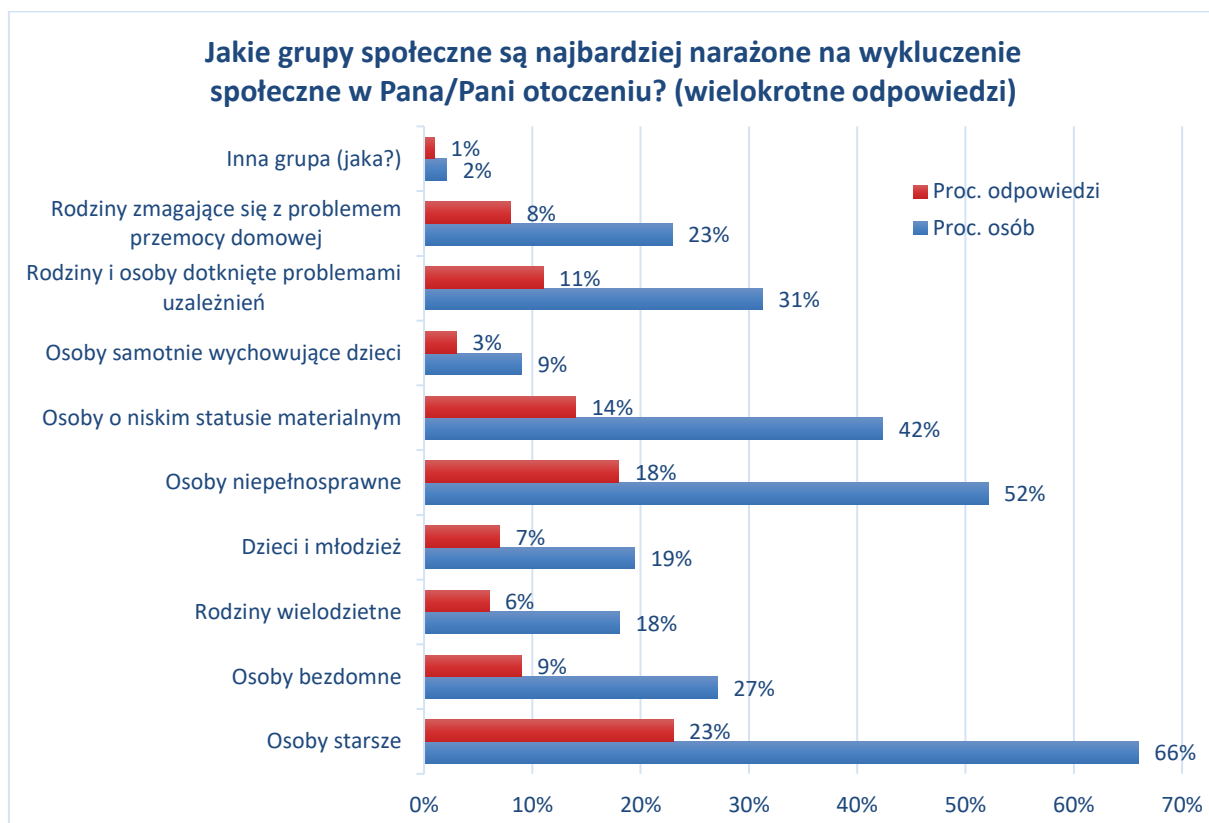
Wykres 16. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie Inowrocław

Odrębnie spytano badanych o wskazanie, które grupy są zagrożone wykluczeniem społecznym w otoczeniu ankietowanych.

Również w tym przypadku ponad połowa badanych wymieniła osoby starsze (66%) oraz osoby niepełnosprawne (52%).

Wykres 17. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w otoczeniu ankietowanych

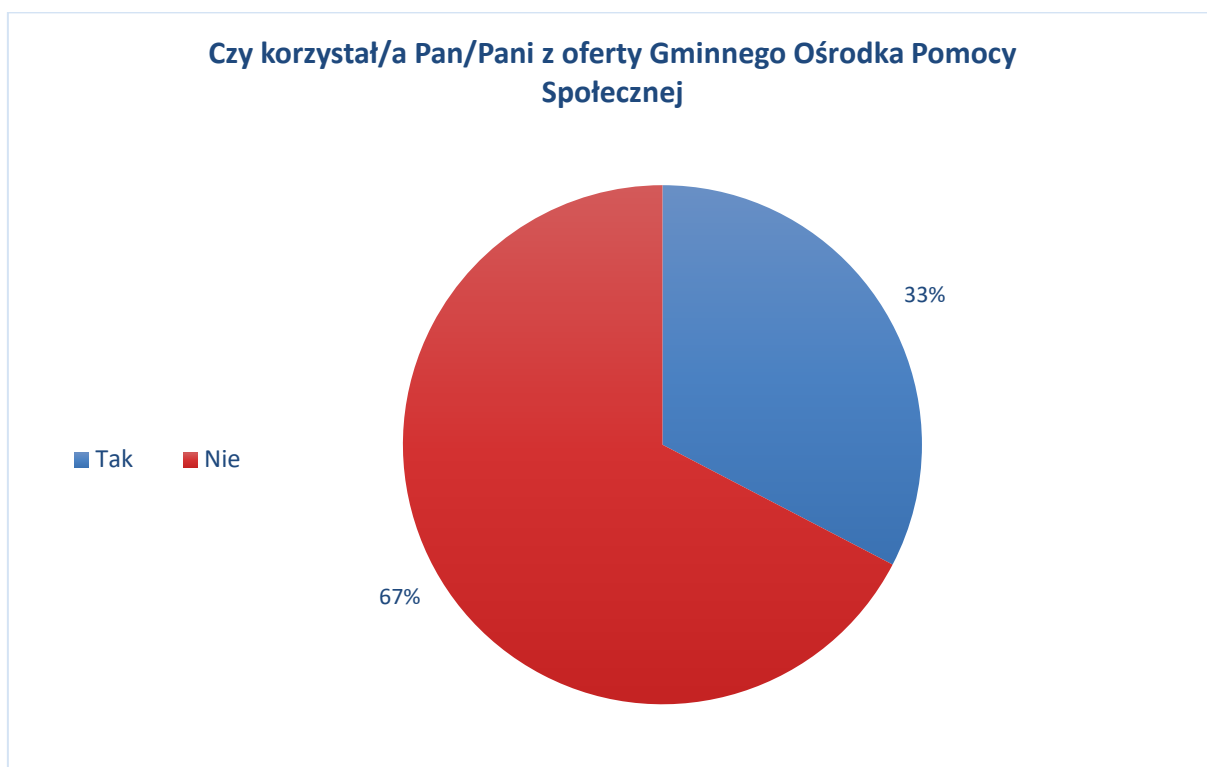
Zdaniem ponad połowy (56%) badanych zjawisko wykluczenia społecznego na terenie gminy Inowrocław jest dosyć powszechne, a dla 12% bardzo powszechne, co daje łącznie 68%. Natomiast przeciwnego zdania jest łącznie 32% respondentów.

Wykres 18. Powszechność zjawiska wykluczenia społecznego na terenie gminy Inowrocław

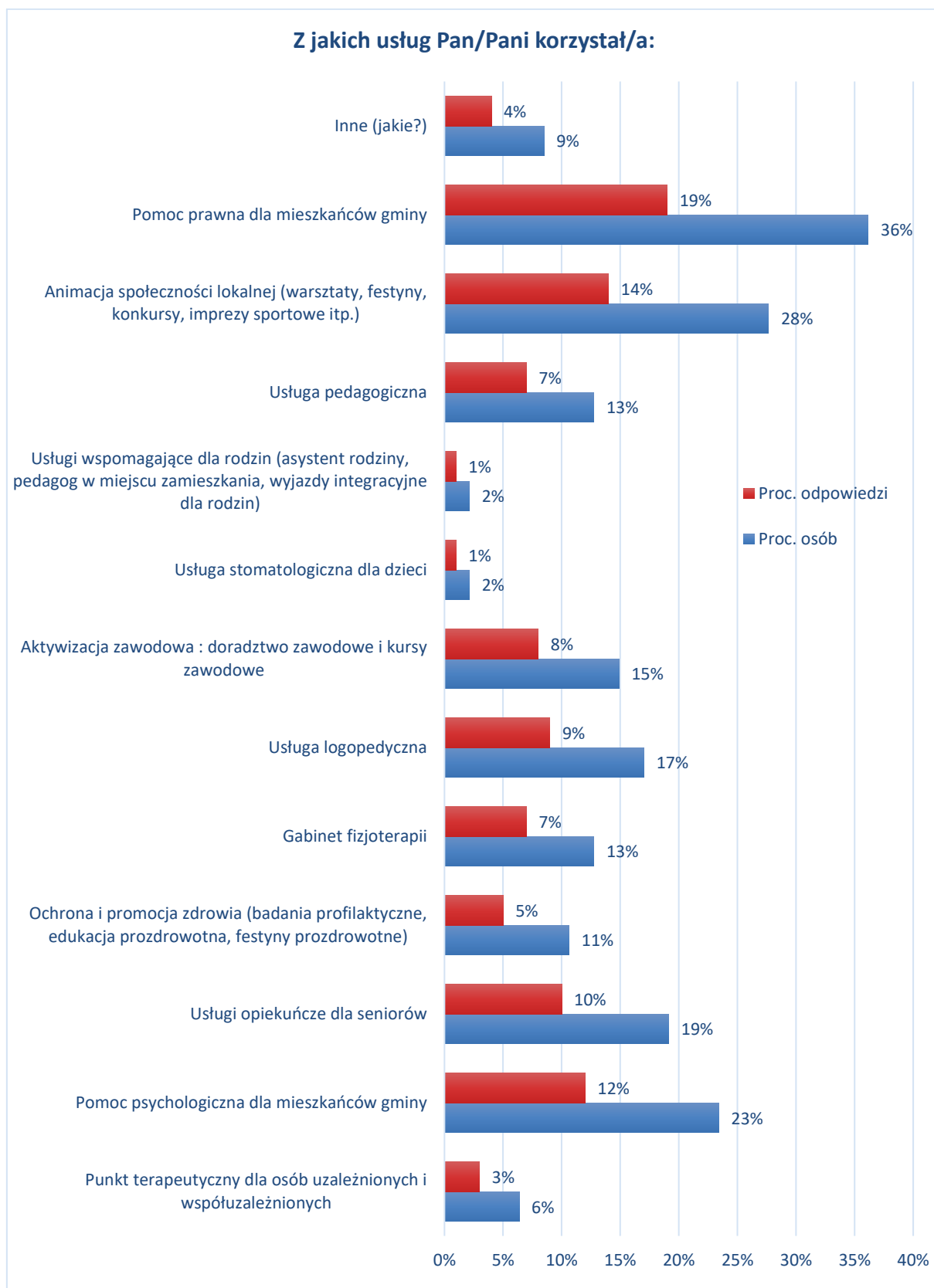
Większość badanych dorosłych mieszkańców (67%) deklaruje, że nie korzystała nigdy z oferty wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu.

Wykres 19. Korzystanie przez mieszkańców z oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

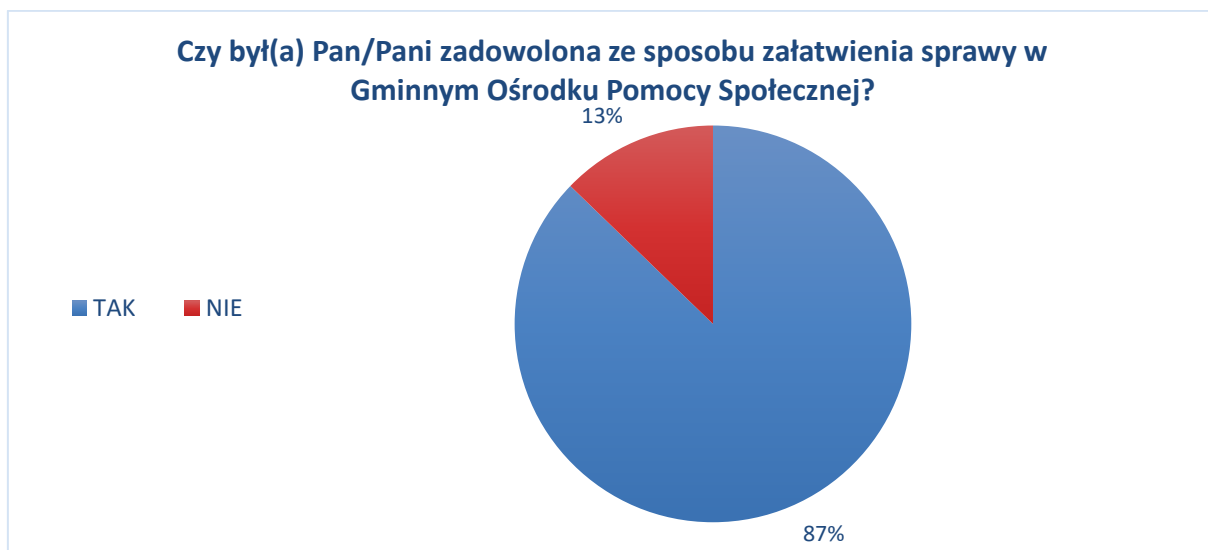
Ten odsetek 33% badanych mieszkańców, którzy przyznali, że skorzystali z oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, podała, że najczęściej była to pomoc prawna (36% osób).

Wykres 20. Rodzaj usług, z których mieszkańcy korzystali w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

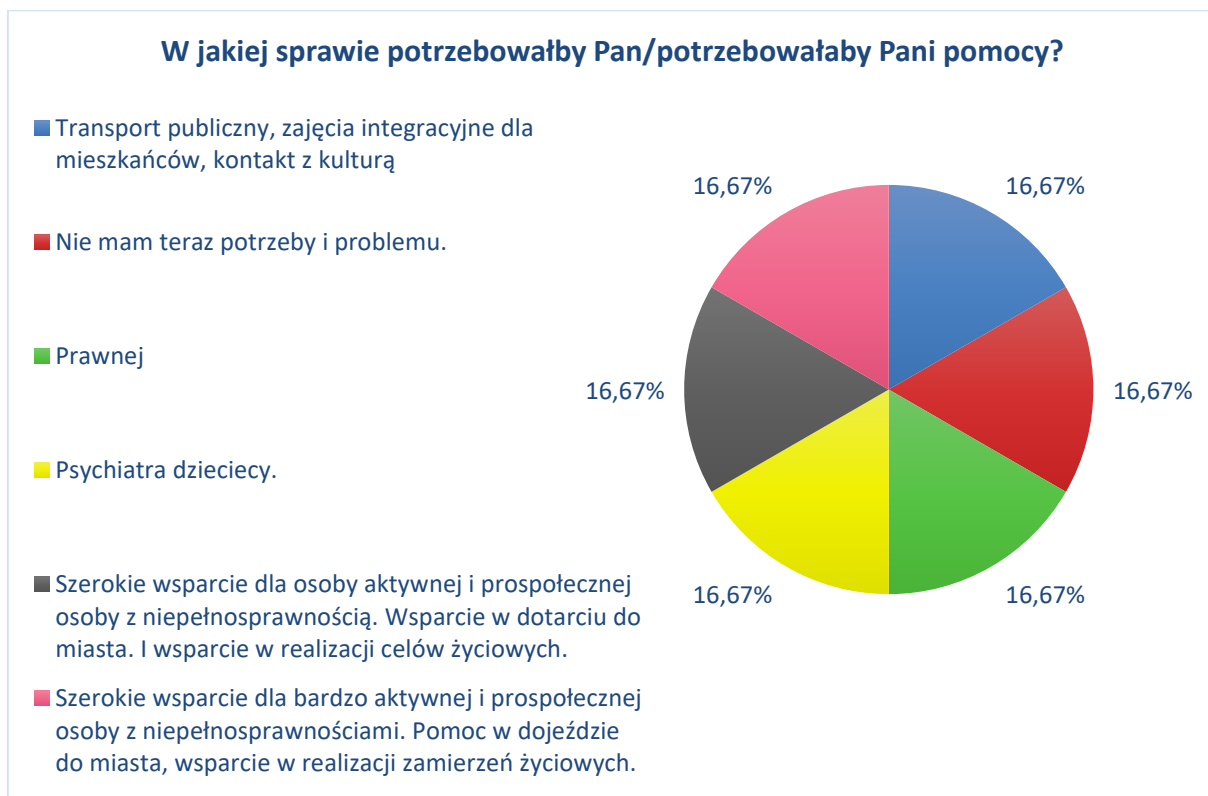
Badani w przeważającej mierze (87%) są zadowoleni ze sposobu załatwienia ich sprawy w GOPS.

Wykres 21. Zadowolenie mieszkańców ze sposobu załatwienia sprawy w GOPS

Na następne pytanie o rodzaj pomocy, której potrzebowałiby mieszkańcy, odpowiedziało sześć osób. Uzyskano bardzo wyrównane odpowiedzi, które zilustrowano na poniższym wykresie.

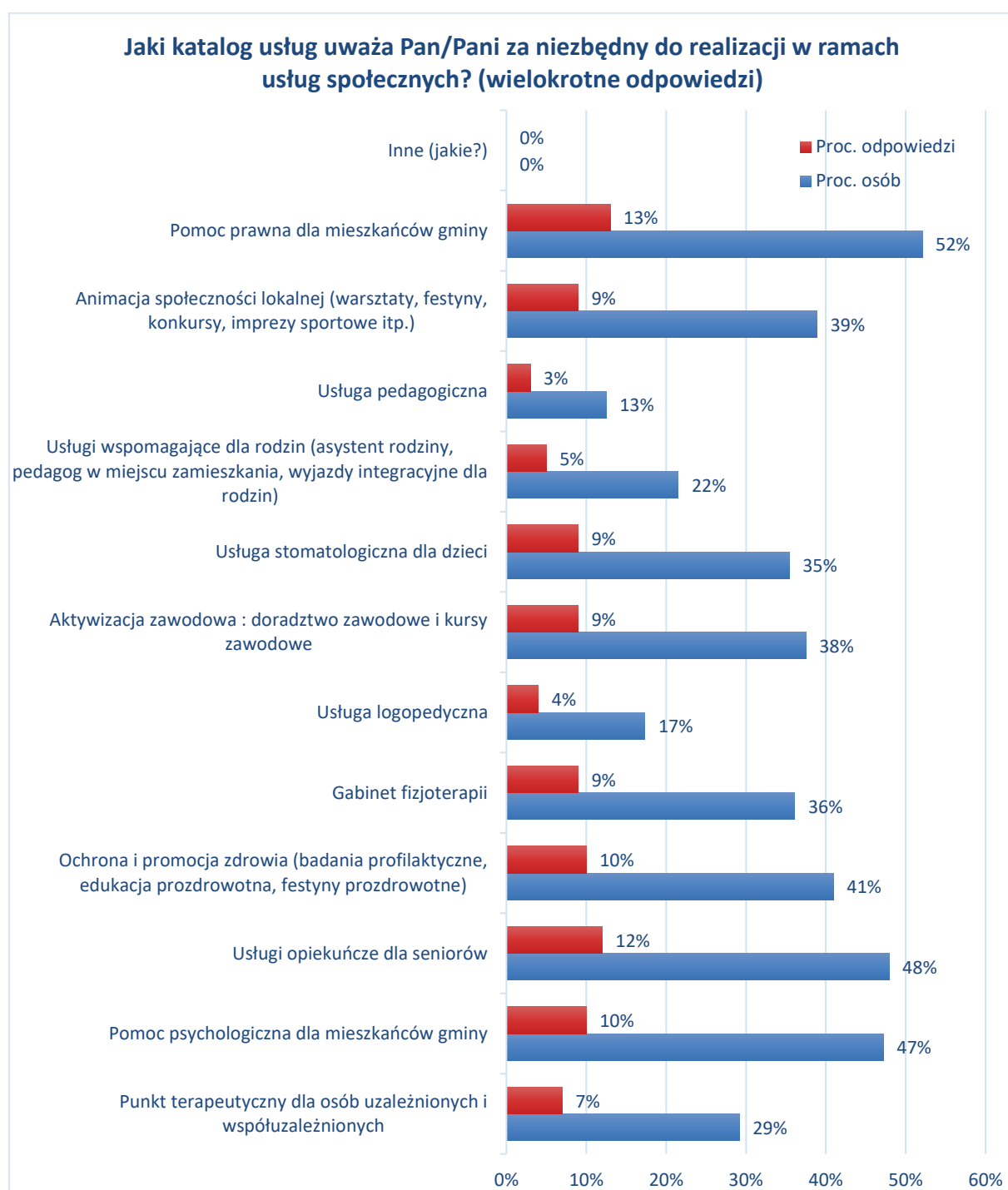
Wykres 22. Rodzaj pomocy, której potrzebowałiby mieszkańcy (odpowiedziało 6 osób)

Jedyny rodzaj usług, który ponad połowa mieszkańców uznała za niezbędny do realizacji w ramach usług społecznych, to pomoc prawna dla mieszkańców (52% osób).

Na drugim miejscu znalazły się usługi opiekuńcze dla seniorów (48%), a na trzecim pomoc psychologiczna dla mieszkańców (47%).

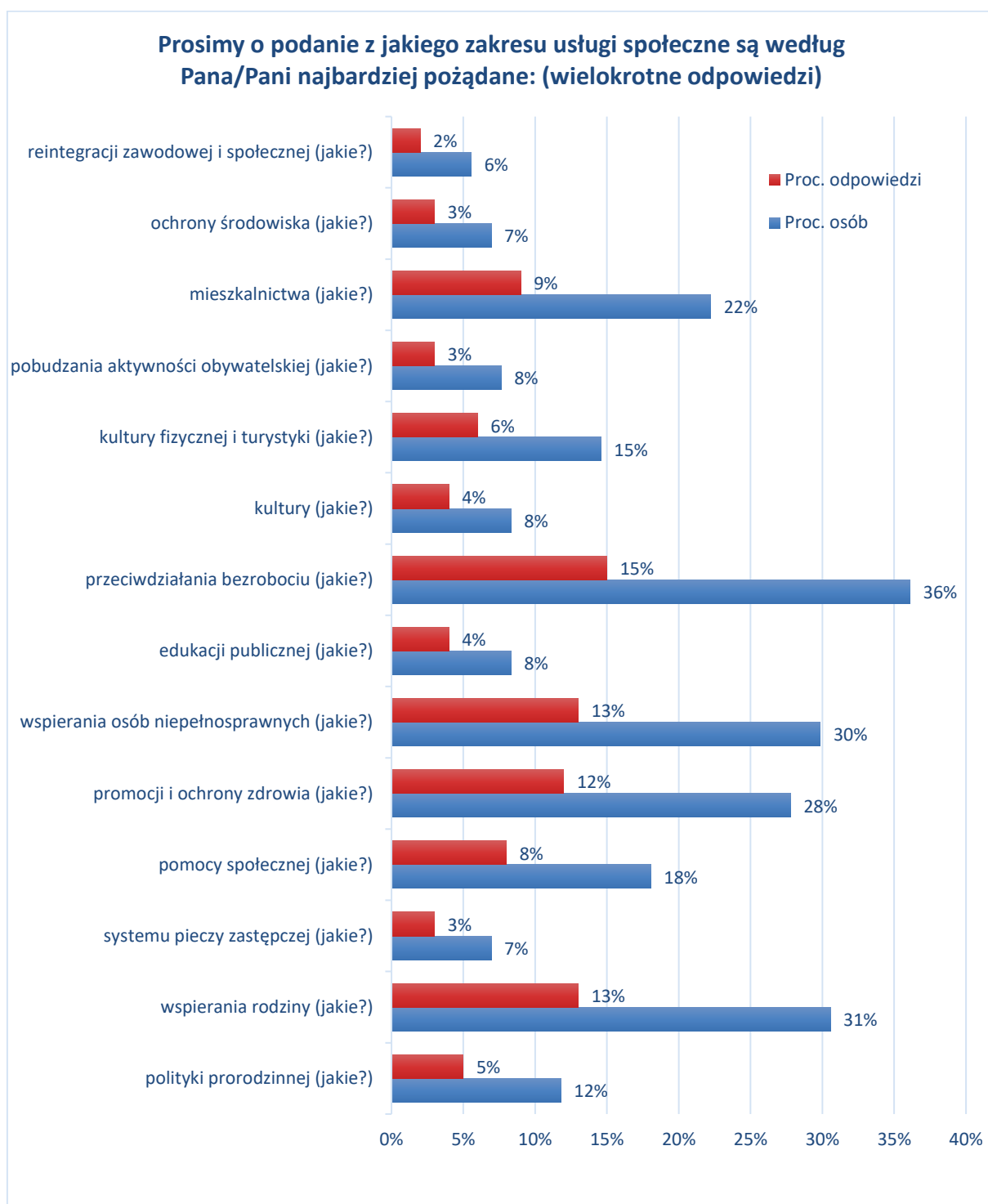
Wykres 23. Usługi uważane przez mieszkańców za niezbędne do realizacji w ramach usług społecznych

Jako najbardziej pożądane rodzaje usług społecznych mieszkańcy ocenili:

- przeciwdziałanie bezrobociu (36% osób),
- wspieranie rodziny (31%),
- wspieranie osób niepełnosprawnych (30%).

Wykres 24. Zakres, z jakiego według mieszkańców usługi społeczne są najbardziej pożądane

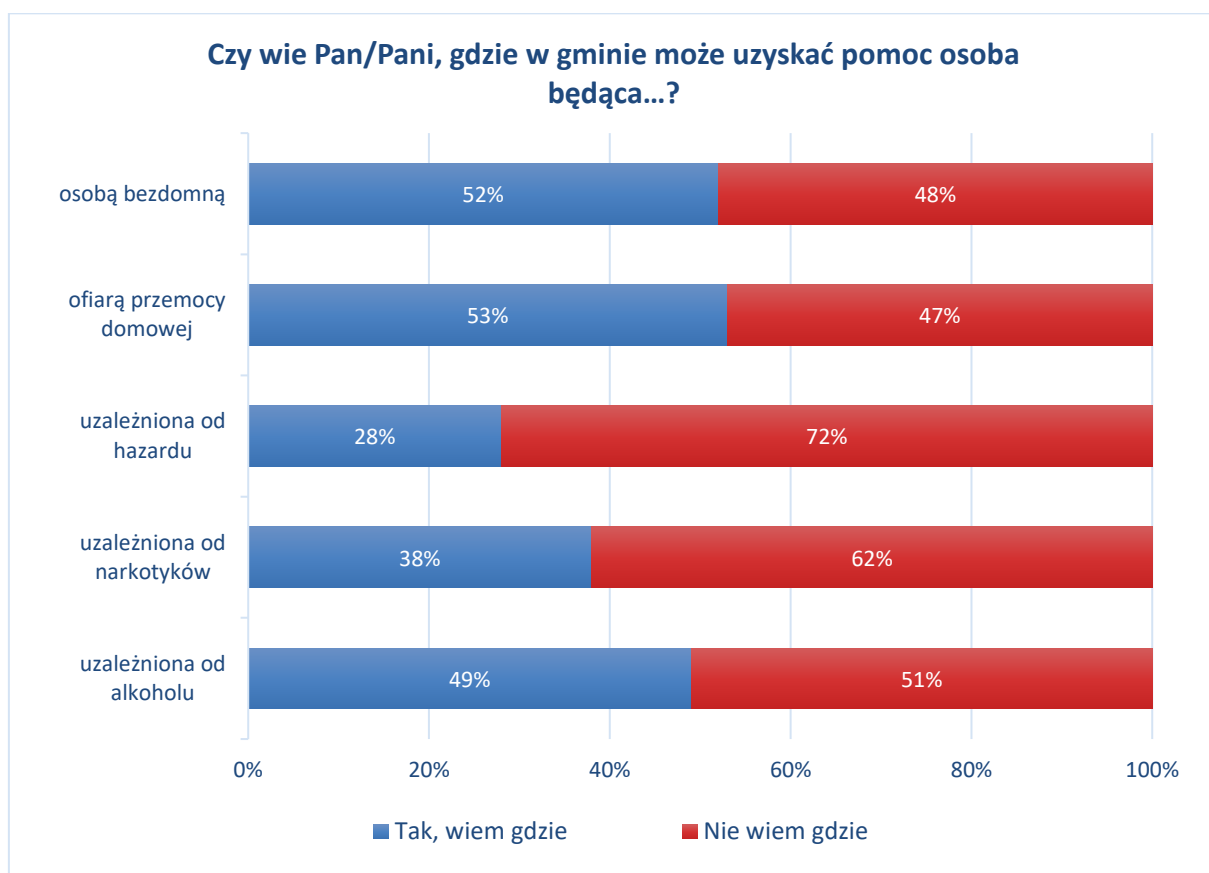

Mieszkańcy mają różny poziom wiedzy o miejscach pomocy dla osób potrzebujących, w zależności od występującego problemu.

Najwięcej badanych deklaruje, że wie, gdzie może zwrócić się osoba doznająca przemocy domowej (53%) i w kryzysie bezdomności (52%).

Natomiast w najmniejszym stopniu mieszkańcy są zorientowani o miejscach wsparcia dla osób uzależnionych od hazardu (28%).

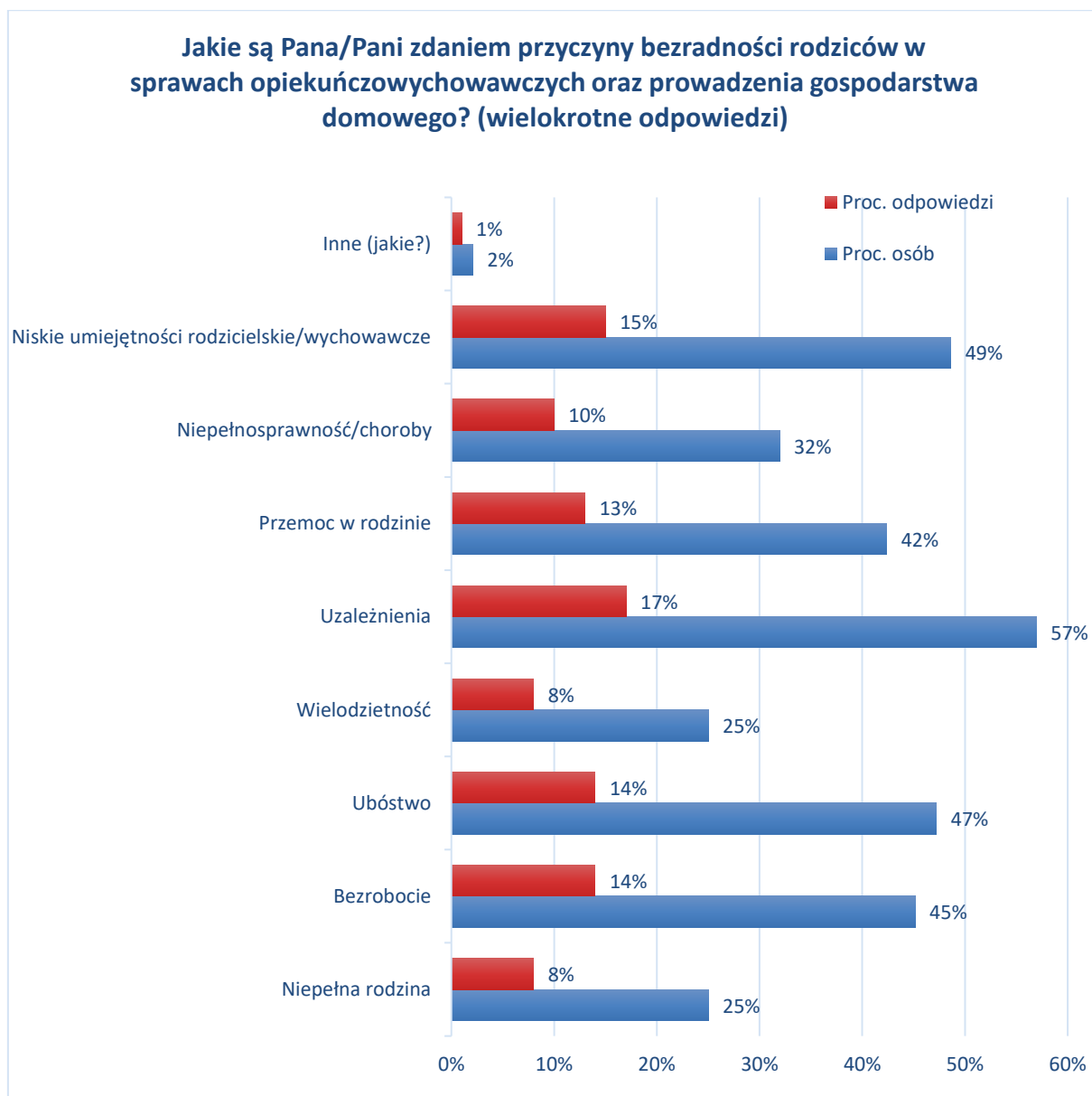
Wykres 25. Wiedza o różnych miejscach pomocy dla osób potrzebujących

III 7 WYCHOWANIE

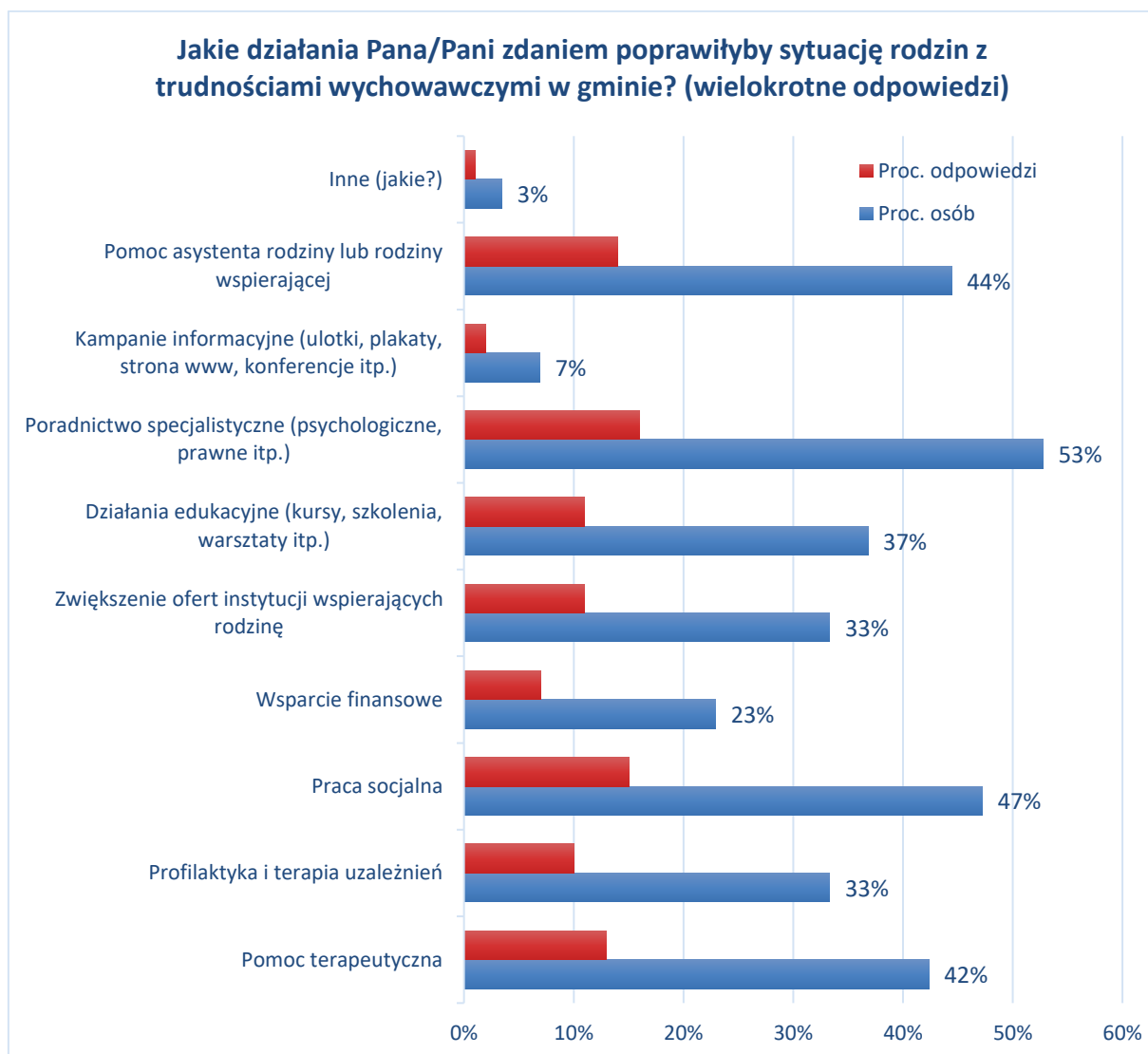
W opinii mieszkańców gminy główne przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego stanowią: uzależnienia (57% osób), niskie umiejętności rodzicielskie (49%) i ubóstwo (47%).

Wykres 26. Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w opinii mieszkańców gminy

Działania mogące, zdaniem mieszkańców, poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław to poradnictwo specjalistyczne (53% osób), praca socjalna (47%) i pomoc asystenta rodziny (44%).

Wykres 27. Działania mogące, zdaniem mieszkańców, poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław

III 8. ŻYCIE KULTURALNE

Pytanie o częstotliwość wydarzeń kulturalnych w gminie wyraźnie podzieliła mieszkańców. Zdaniem 47% jest ona mała, a drugie 47% ocenia ją jako wystarczającą. Pozostałe 6% badanych uważa ją za dużą.

Wykres 28. Częstotliwość wydarzeń kulturalnych w gminie

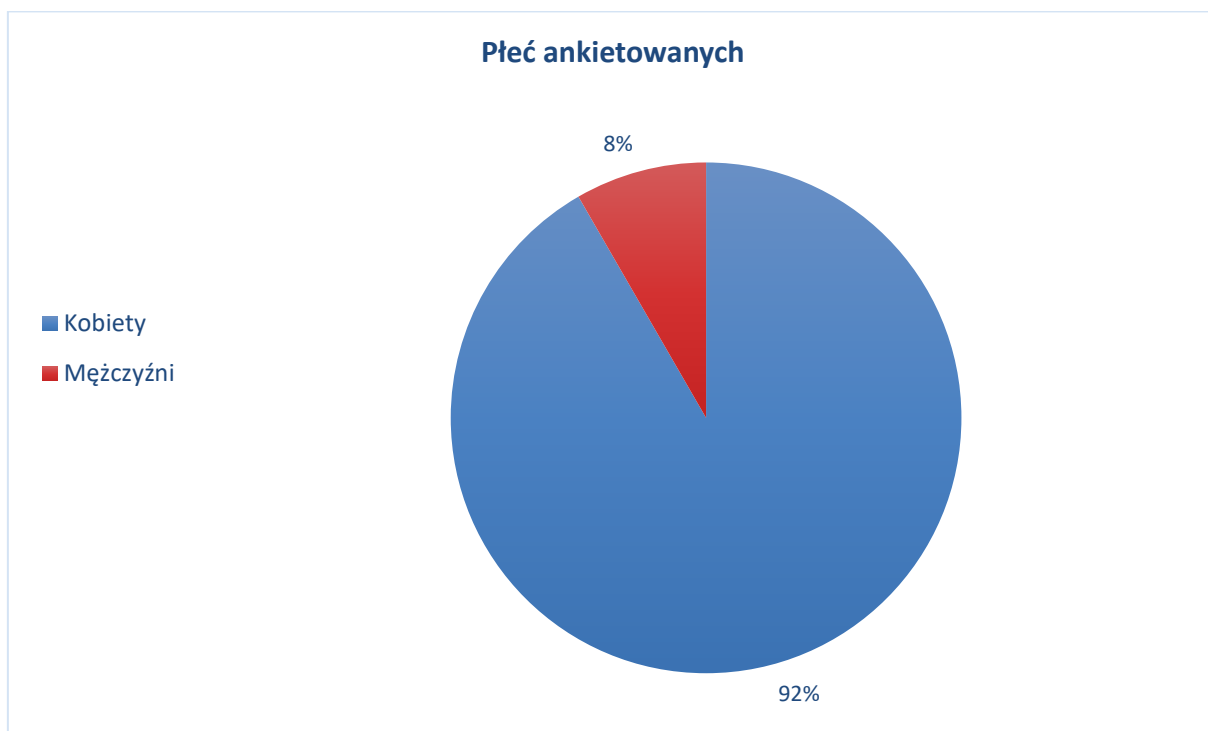
IV POTRZEBY I POTENCJAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY INOWROCŁAW W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – BADANIE KADRY POMOCY SPOŁECZNEJ

IV 1. GRUPA BADANA

W badaniu wzięło udział 12 osób zatrudnionych w GOPS w Inowrocławiu.

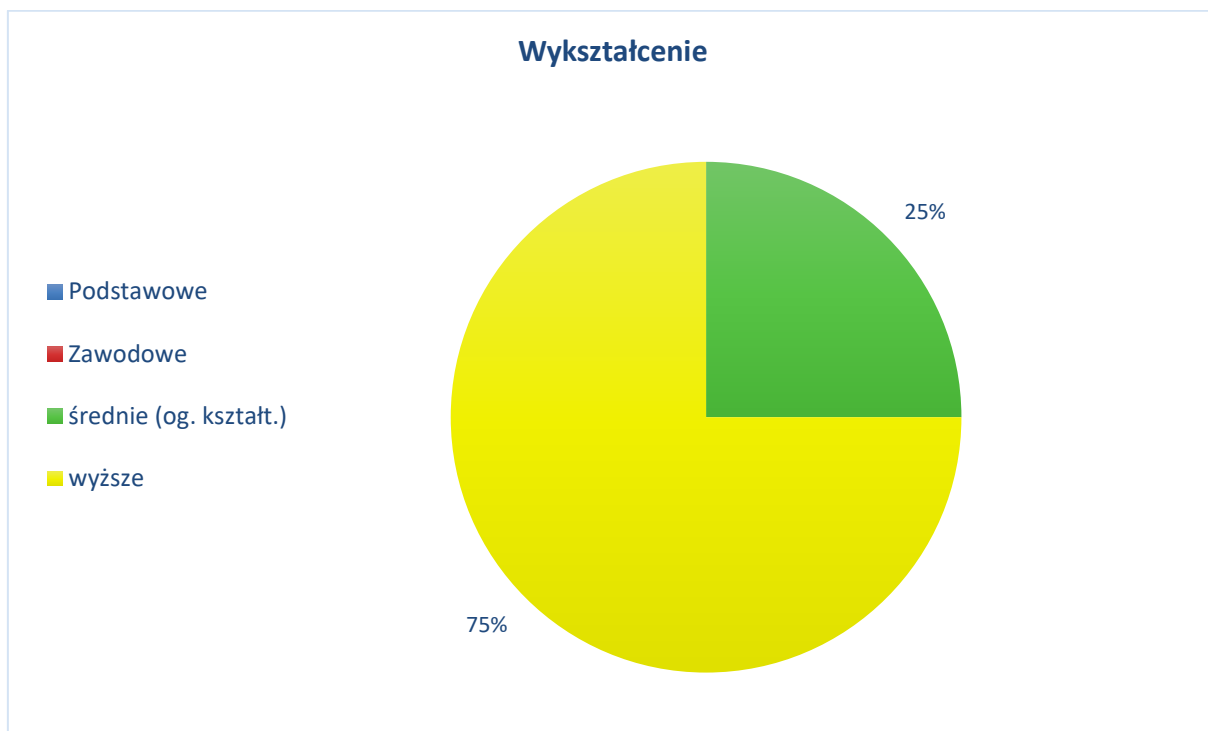
Średni wiek ankietowanych wyniósł 48 lat i zdecydowanie przeważają kobiety (92%).

Wykres 29. Płeć ankietowanych pracowników GOPS

Przeważająca większość badanych posiada wykształcenie wyższe (75%), a pozostałe 25% deklaruje wykształcenie średnie.

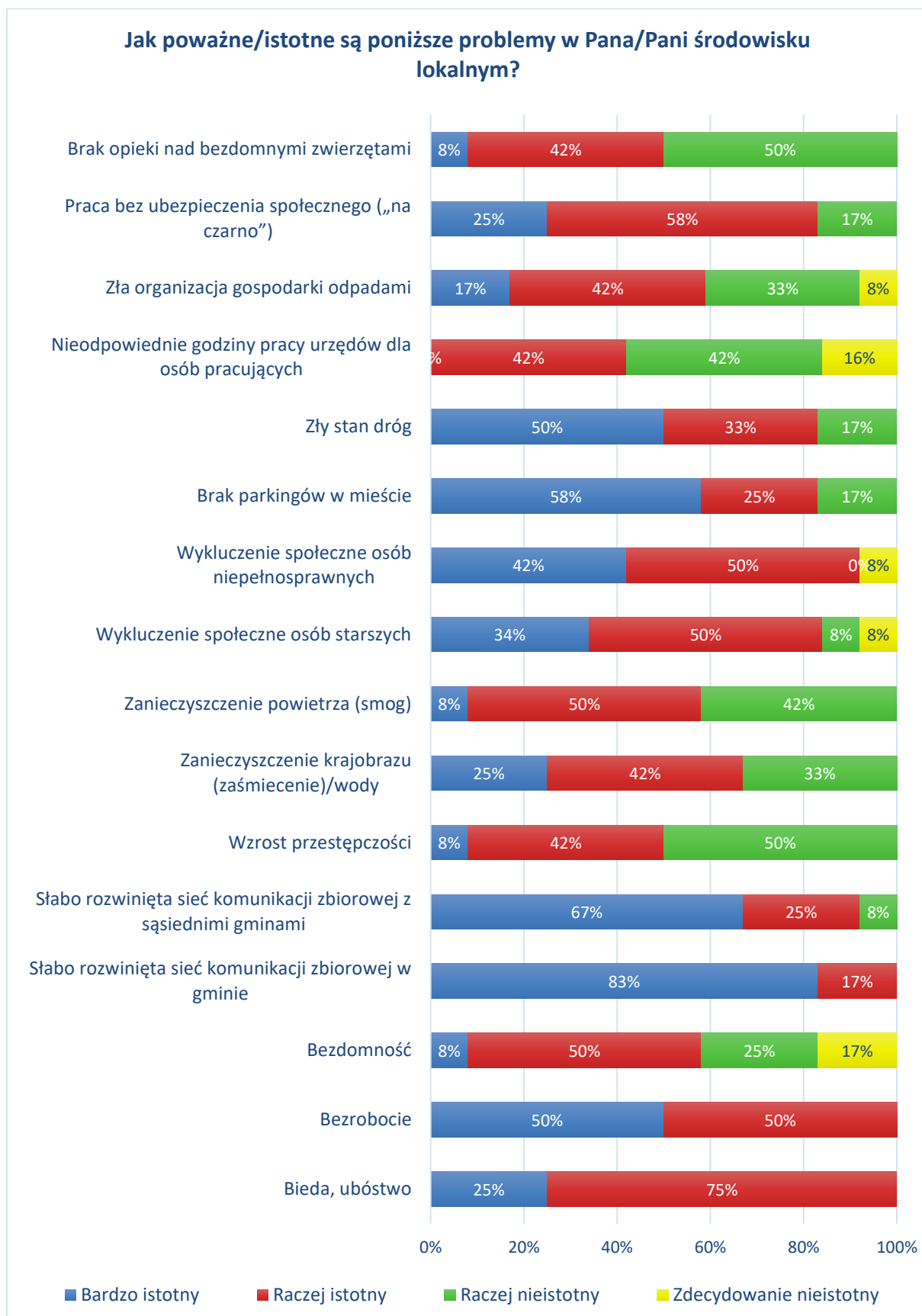
Wykres 30. Wykształcenie pracowników GOPS

Wszyscy badani uznali za najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym:

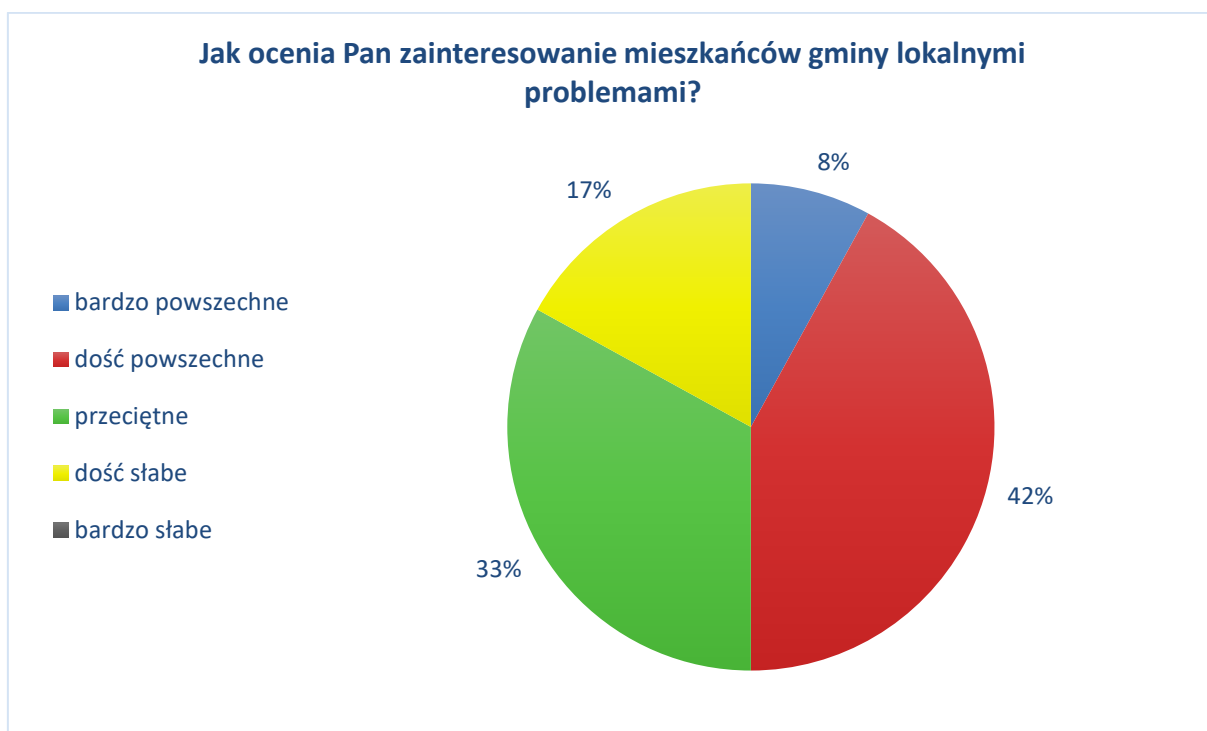
- słabo rozwiniętą sieć komunikacji zbiorowej w gminie (łącznie 100%, w tym: 83% uważa to za bardzo istotny problem, a 17% za raczej istotny).
- bezrobocie (łącznie 100%, w tym: 50% uważa to za bardzo istotny problem, a 50% za raczej istotny).
- bieda i ubóstwo (łącznie 100%, w tym: 25% uważa to za bardzo istotny problem, a 75% za raczej istotny).

Wykres 31. Najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym

Największa część badanych (42%) ocenia zainteresowanie mieszkańców gminy problemami lokalnymi jako dość powszechne, natomiast 33% uważa je za przeciętne.

Wykres 32. Stopień zainteresowania mieszkańców gminy problemami lokalnymi

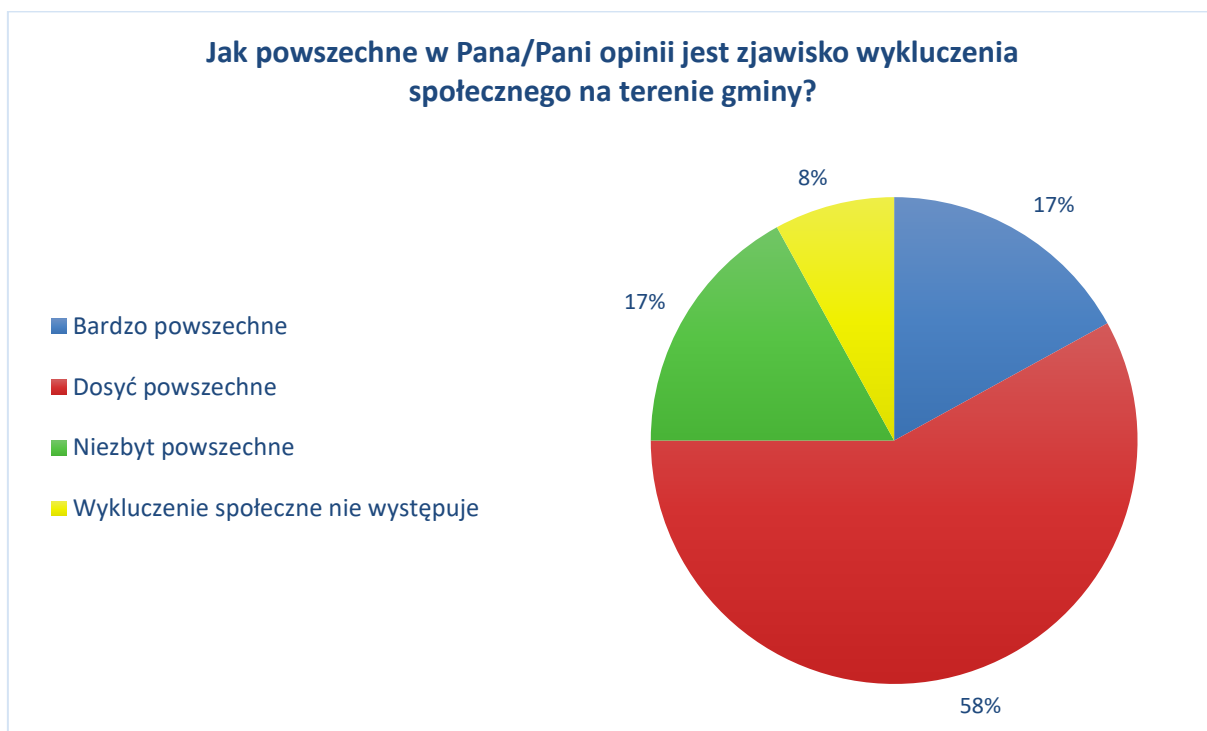

IV 3. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

W odczuciu ponad połowy (58%) badanych zjawiska wykluczenia społecznego jest na terenie gminy dosyć powszechne, a dla 17% wręcz bardzo powszechne.

Również zdaniem 17% wykluczenie społeczne jest niezbyt powszechne, a dla pozostałych 8% nie występuje w ogóle.

Wykres 33. Powszechność zjawiska wykluczenia społecznego na terenie gminy

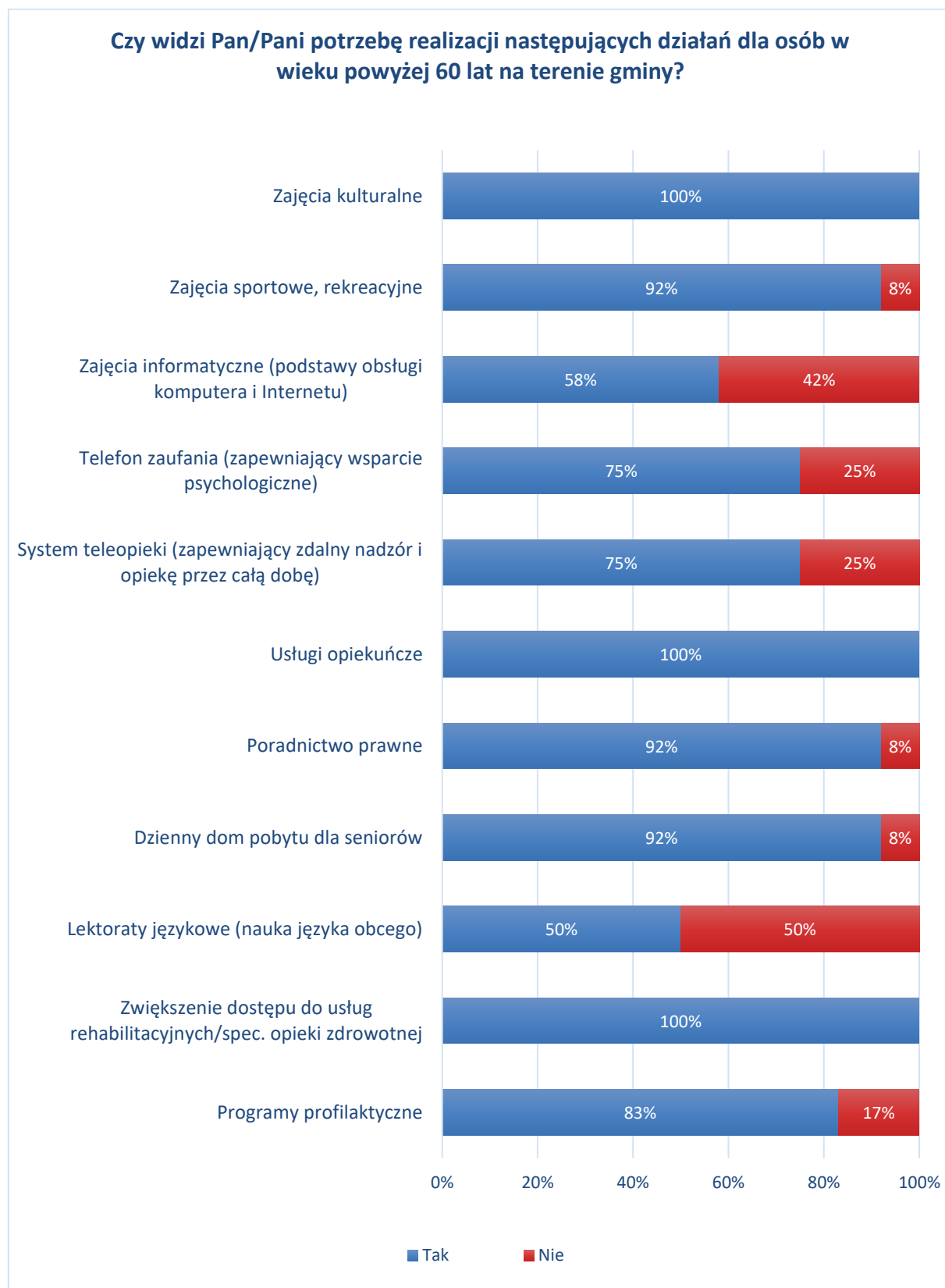

IV 4. DZIAŁANIA NA RZECZ SENIORÓW

Badana kadra pomocy społecznej potwierdza, że istnieje potrzeba realizacji wybranych działań dla osób w wieku powyżej 60 lat na terenie gminy Inowrocław.

W tym wszyscy (100%) ankietowani poparli postulat organizowania zajęć kulturalnych, usług opiekuńczych oraz zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Wykres 34. Istnienie potrzeby realizacji wybranych działań dla osób w wieku powyżej 60 lat na terenie gminy Inowrocław

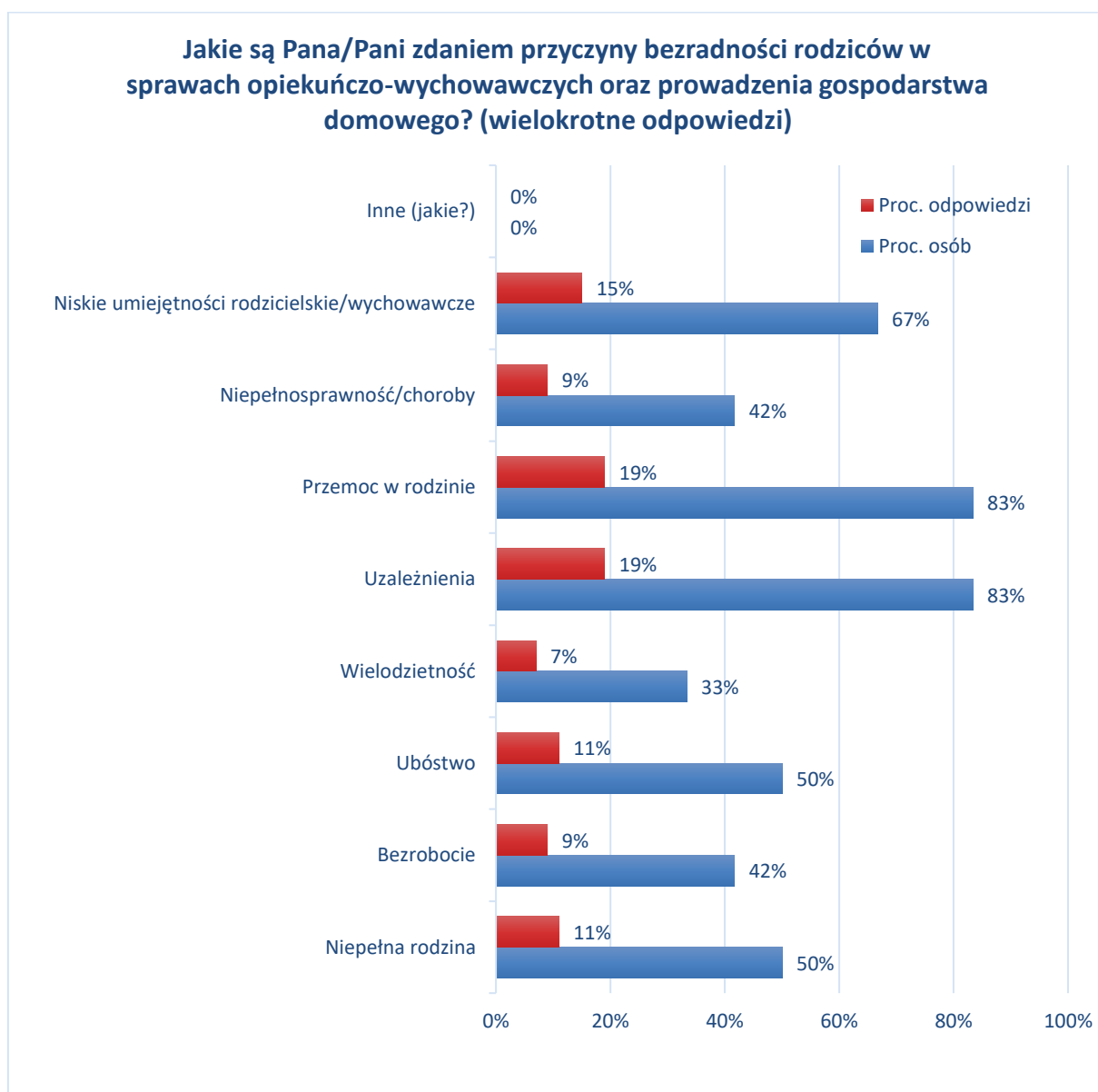
IV 5. WYCHOWANIE

Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w opinii pracowników pomocy społecznej to na równi:

- przemoc w rodzinie (83% osób).
- uzależnienia (83%).

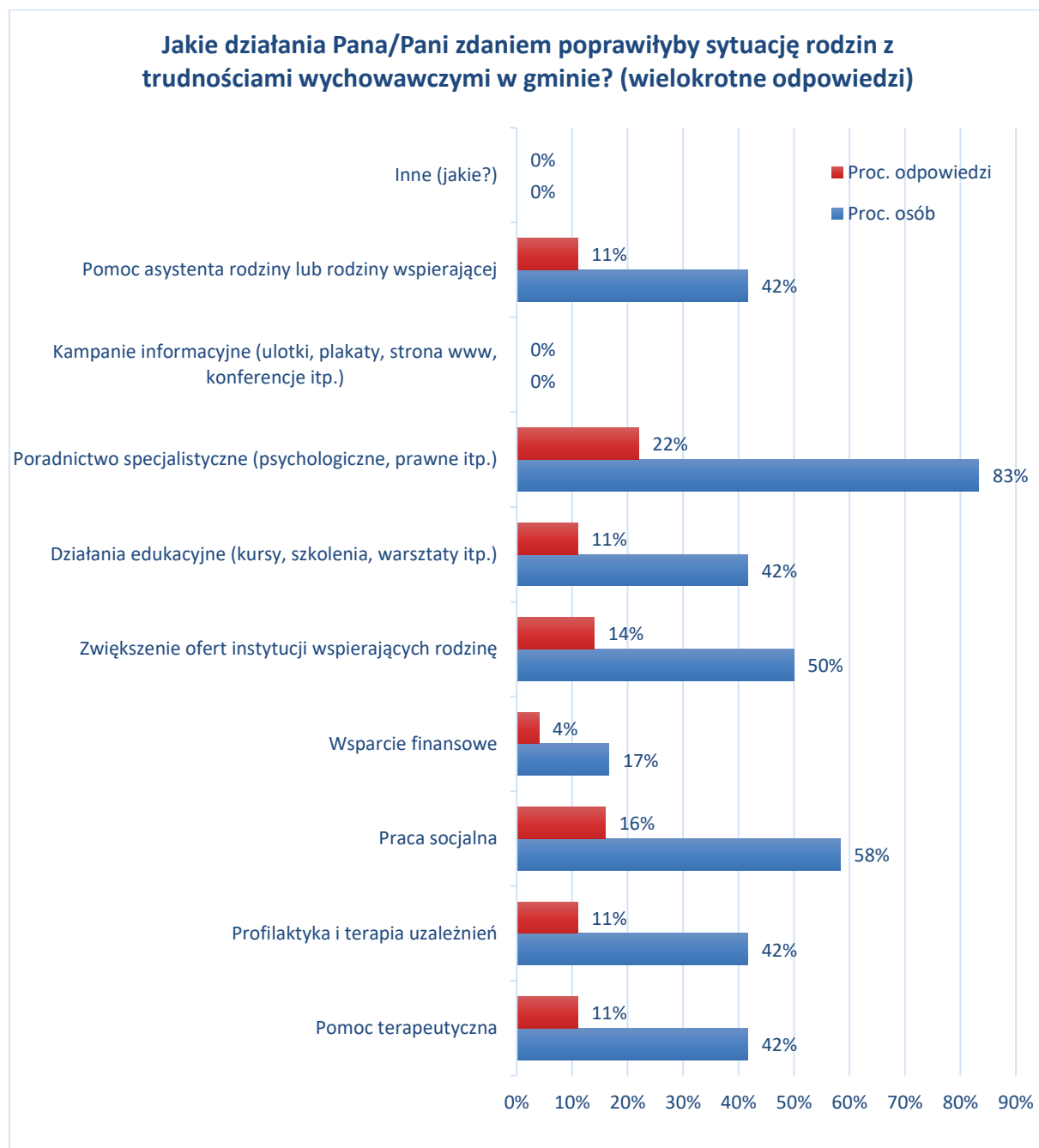
W dalszej kolejności są to niskie umiejętności wychowawcze (67%).

Wykres 35. Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w opinii pracowników GOPS-u

Zdaniem badanej kadry to, co może poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław, to: poradnictwo specjalistyczne (83% osób), praca socjalna (58%) oraz zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę (50%). Żaden z badanych nie wskazał na potrzebę prowadzenia kampanii informacyjnych.

Wykres 36. Działania mogące, zdaniem pracowników GOPS-u, poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław

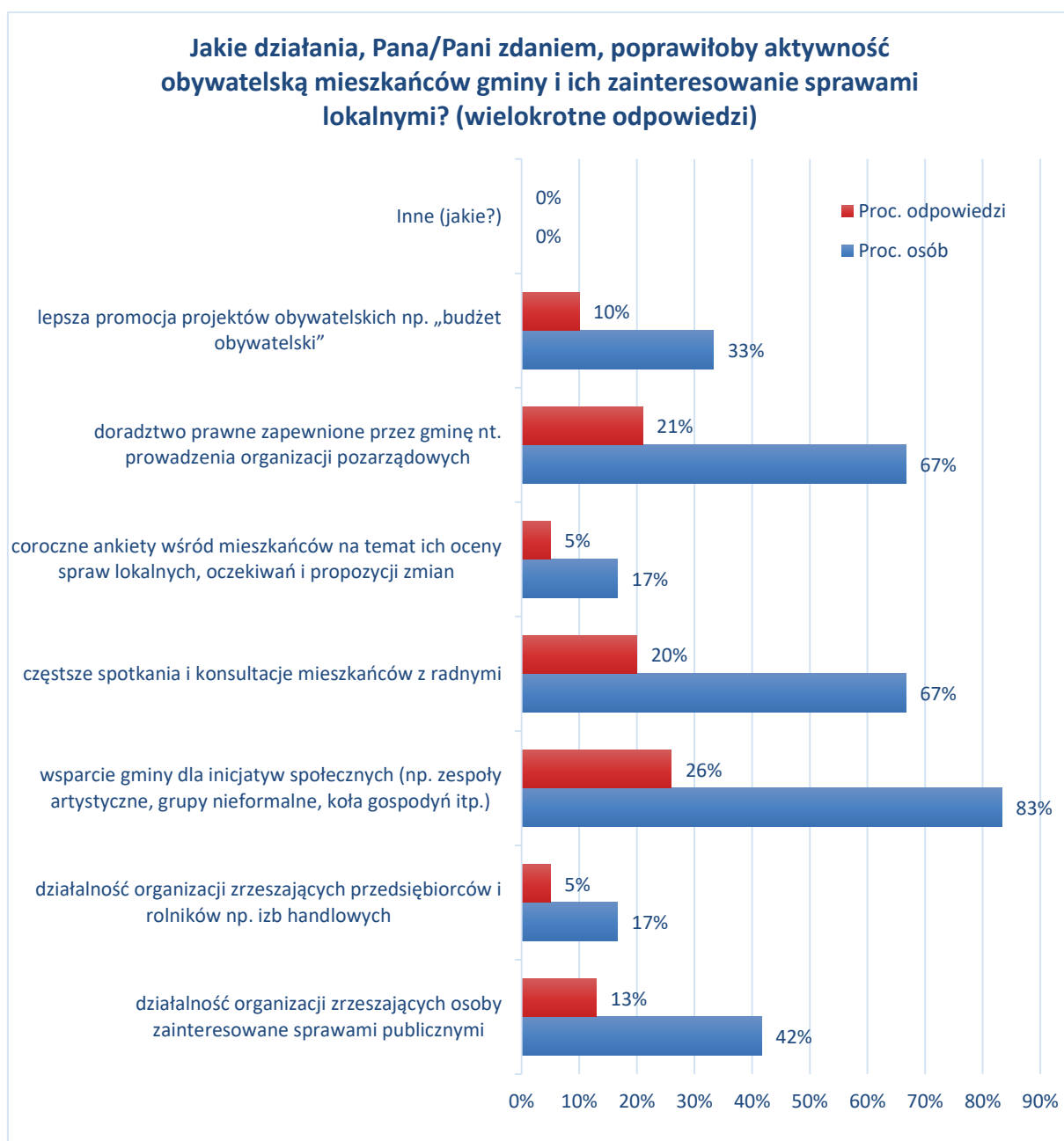

IV 6. AKTYWNOŚĆ ABYWATELSKA

Działania mogące poprawić aktywność obywatelską mieszkańców gminy i ich zainteresowanie sprawami lokalnymi to:

- wsparcie gminy dla inicjatyw społecznych (83% osób)
- doradztwo prawne zapewnione przez gminę nt. prowadzenia organizacji pozarządowych (67%),
- częstsze spotkania i konsultacje z mieszkańcami (67%).

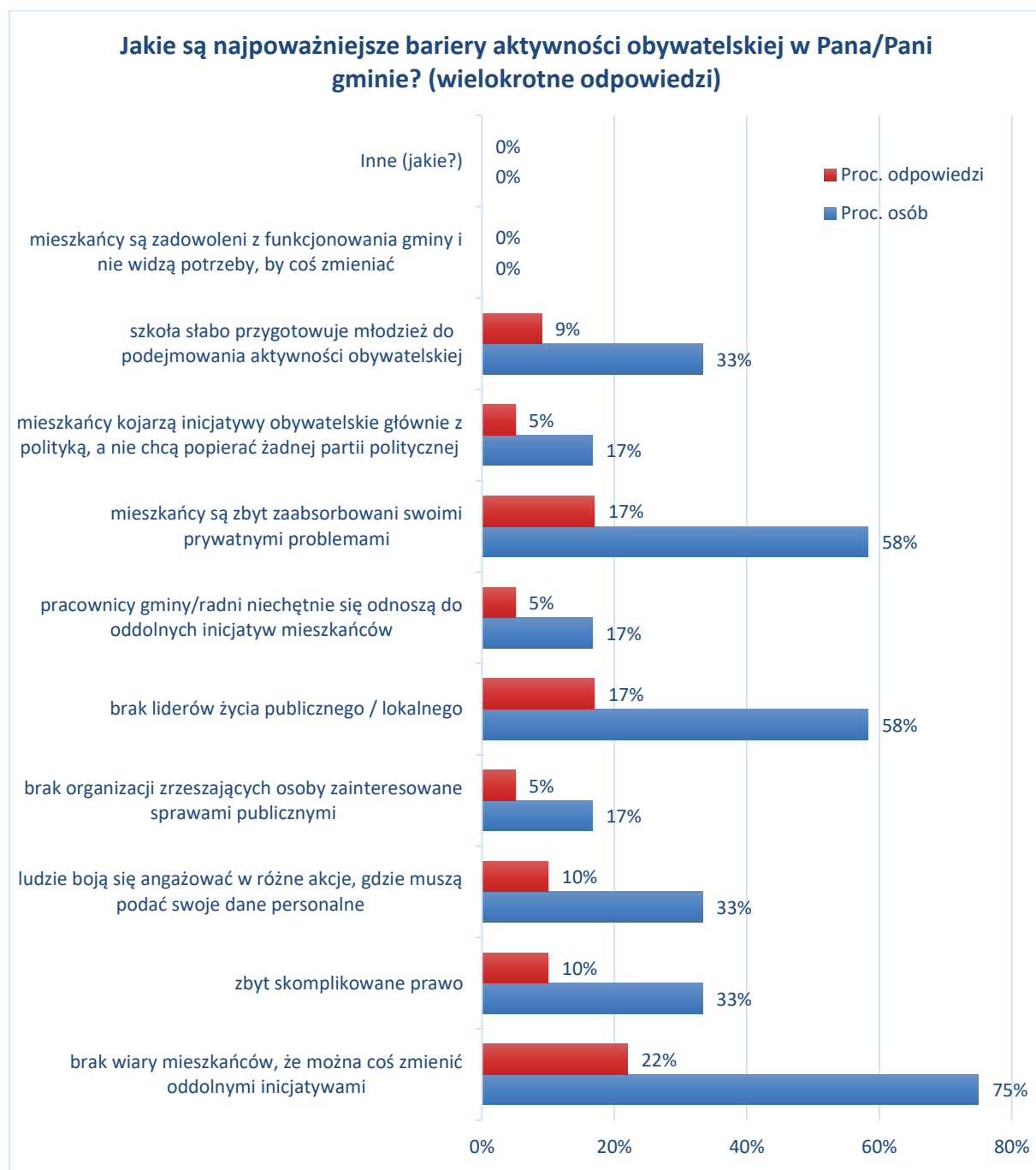
Wykres 37. Działania mogące poprawić aktywność obywatelską mieszkańców gminy i ich zainteresowanie sprawami lokalnymi

Najpoważniejszą barierą dla aktywności obywatelskiej w gminie jest zdaniem 75% badanych brak wiary po stronie mieszkańców, że można coś zmienić oddolnymi inicjatywami.

W dalszej kolejności wskazano na zbyt duży poziom zaabsorbowania mieszkańców ich prywatnymi sprawami (58%) oraz brak liderów życia publicznego/lokalnego (58%).

Wykres 38. Najpoważniejsze bariery aktywności obywatelskiej w gminie

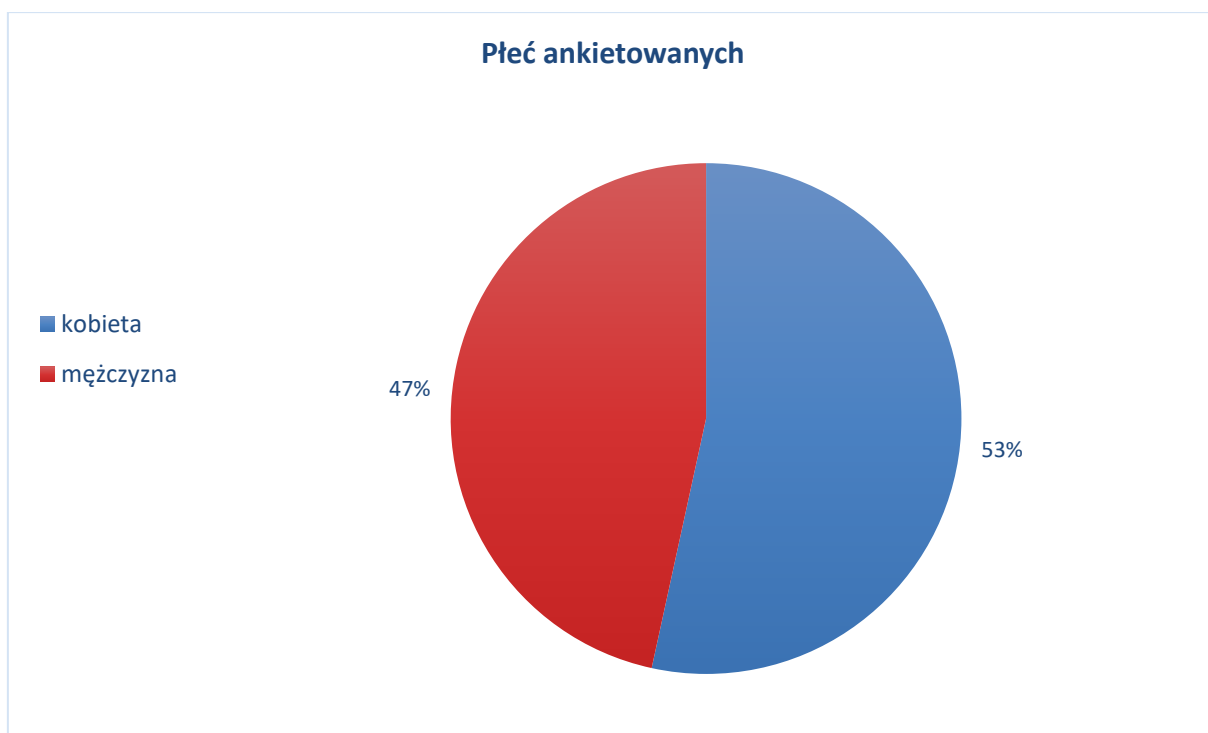
V POTRZEBY I POTENCJAŁ SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY INOWROCŁAW W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – BADANIE UCZNIÓW

V 1. GRUPA BADANA

W badaniu ankietowym wzięło udział 146 uczniów ze szkół działających na terenie gminy Inowrocław.

Uzyskano bardzo wyrównany rozkład płci badanych, z nieznaczną przewagą uczennic (53%).

Wykres 39. Płeć ankietowanych uczniów

V 2. CZAS WOLNY

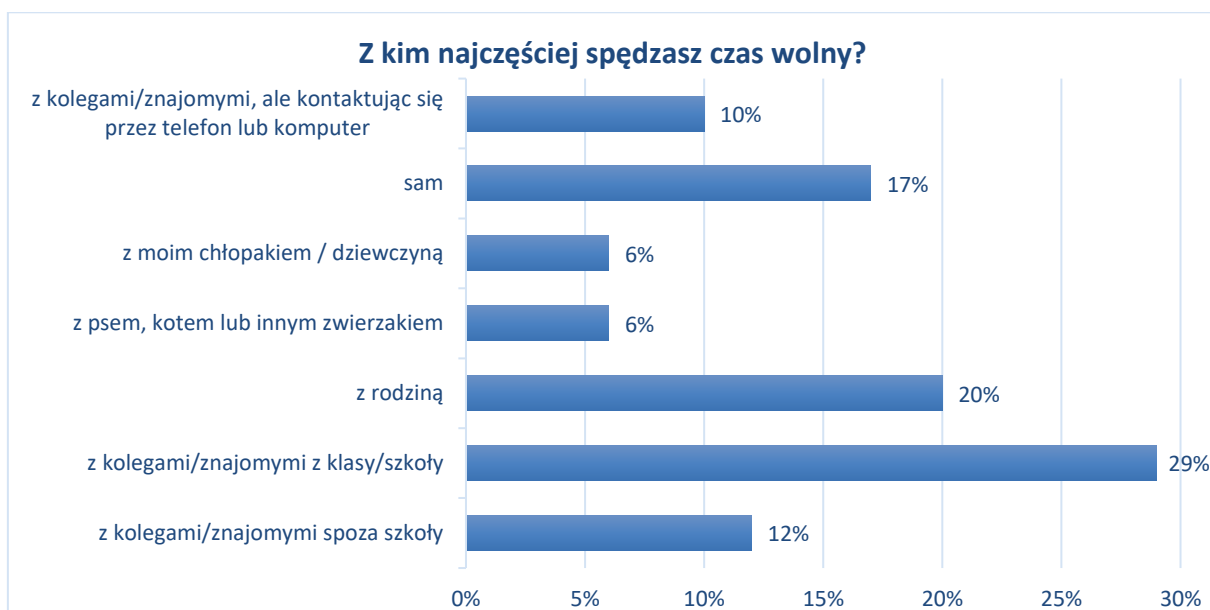
Ponad połowa (54%) uczniów deklaruje, że najczęściej spędza czas wolny w domu. Blisko 1/3 (29%) wskazała na czas wolny w plenerze, 10% na inne miejsca, a 7% na ogród.

Wykres 40. Najczęstsze miejsca spędzania wolnego czasu przez uczniów

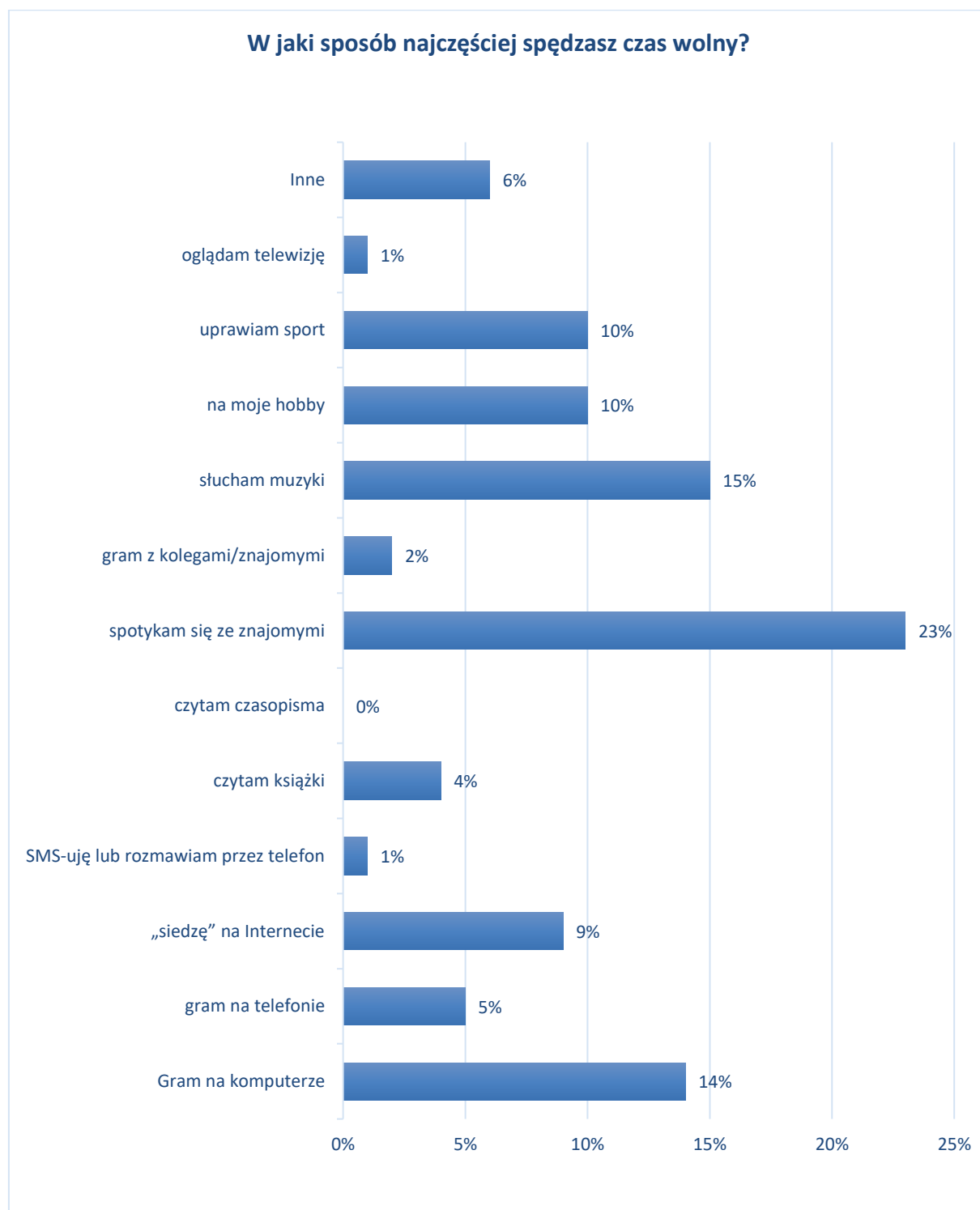
Ankietowani uczniowie najczęściej spędzają czas wolny w towarzystwie kolegów oraz koleżanek z klasy oraz szkoły (29%).

Wykres 41. Najczęstsze towarzystwo uczniów przy spędzaniu czasu wolnego

Odpowiedzi uzyskane w poprzednim pytaniu znajdują potwierdzenie w następnym. Okazuje się, że uczniowie najczęściej spędzają czas wolny, spotykając się ze znajomymi (23%). Na zauważalnie drugim miejscu znalazło się słuchanie muzyki (15%). Natomiast najrzadziej uczniowie deklarują, że czytają czasopisma (0%).

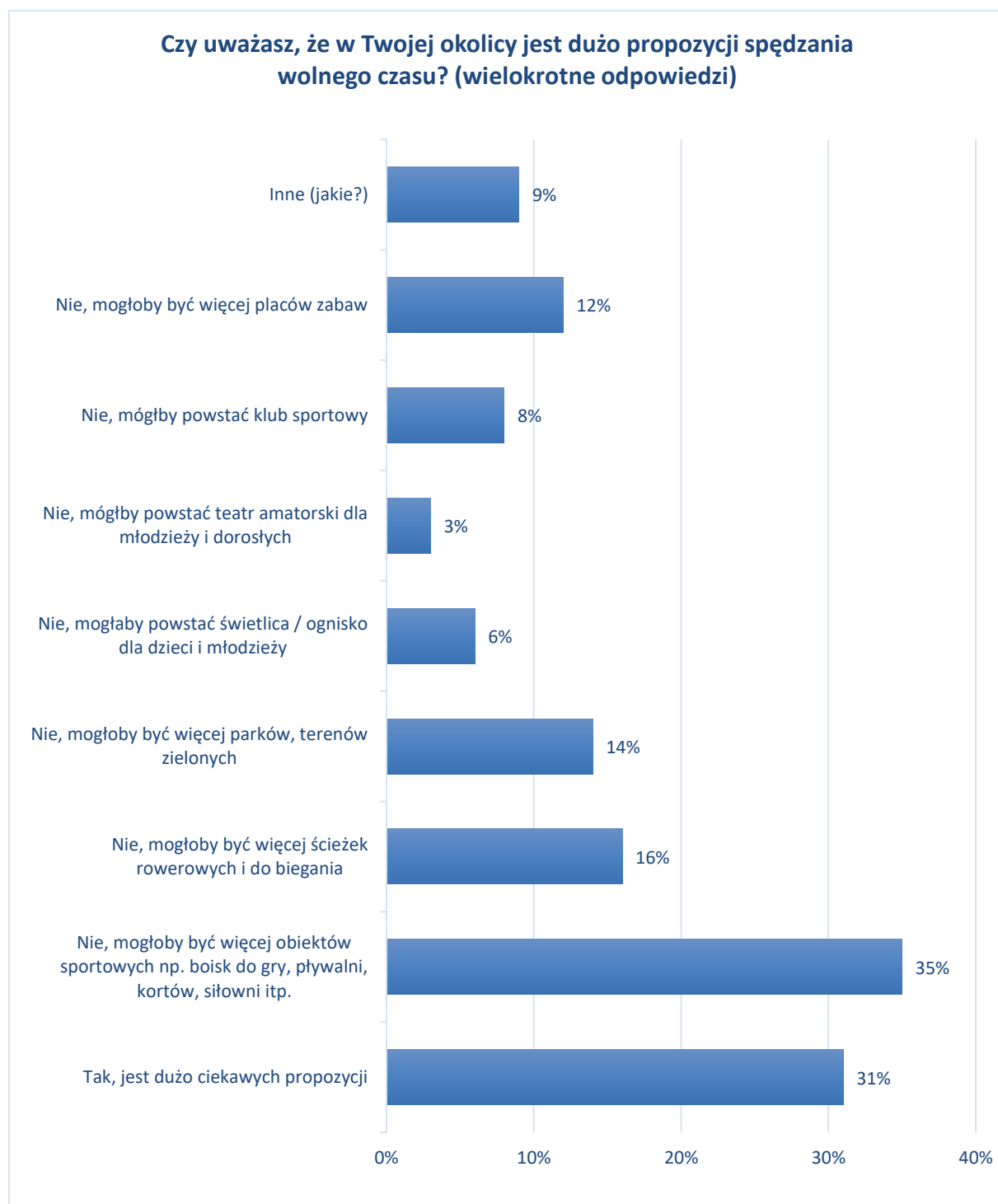
Wykres 42. Najczęstsze sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów

W opinii łącznie 69% badanych uczniów w ich okolicy nie ma wystarczającej oferty spędzania czasu wolnego. W tym najwięcej (35%) badanych uczniów wskazało, że w okolicy mogłoby być więcej obiektów sportowych.

Pozostałe 31% jest zadowolone z dostępnej oferty spędzania czasu wolnego.

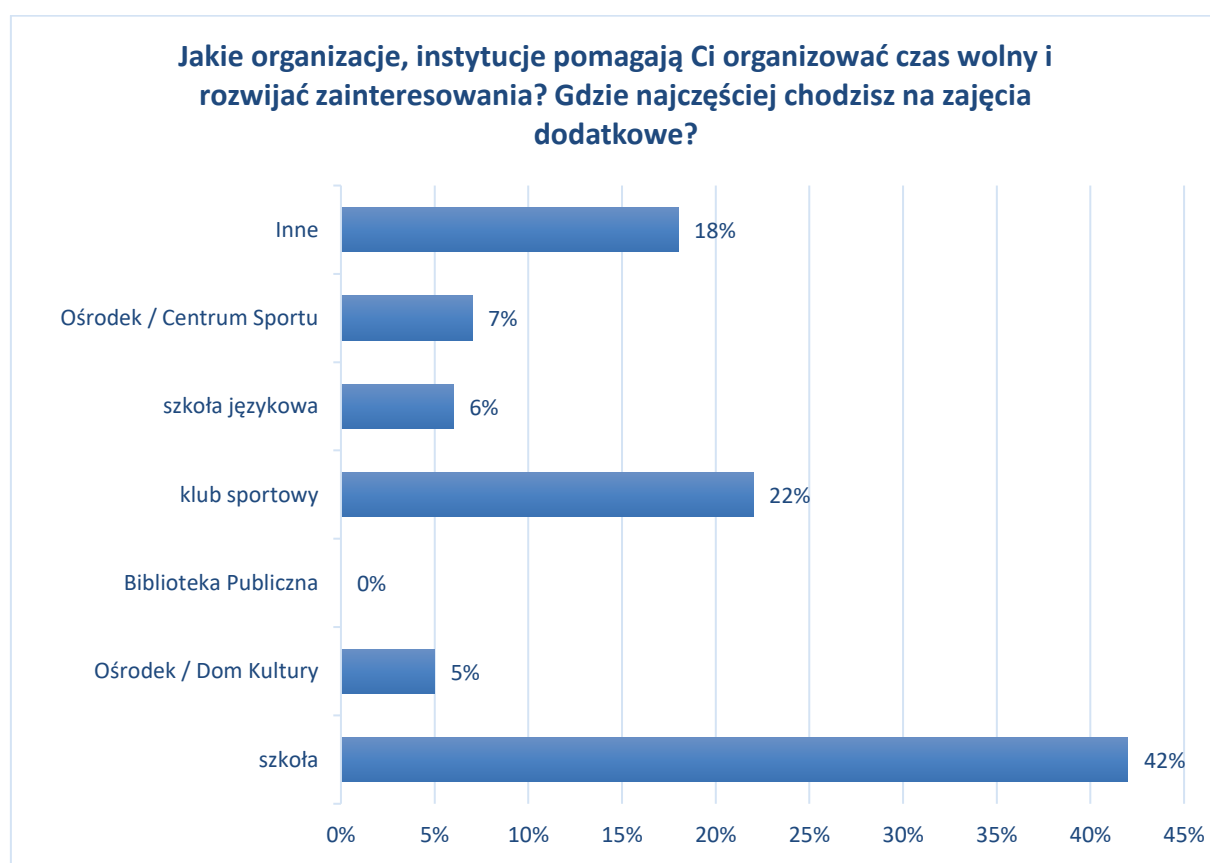
Wykres 43. Ocena ilości propozycji spędzania czasu wolnego w okolicy przez uczniów

Największa grupa uczniów (42%) podała, że szkoła stanowi miejsce pomagające im organizować czas wolny i rozwijać zainteresowania. W drugiej kolejności jest to klub sportowy (22%), a w trzeciej inne miejsca (18%).

Żaden z respondentów nie wskazał na bibliotekę publiczną (0%).

Wykres 44. Lokalne organizacje pomagające uczniom organizować czas wolny i rozwijać zainteresowania

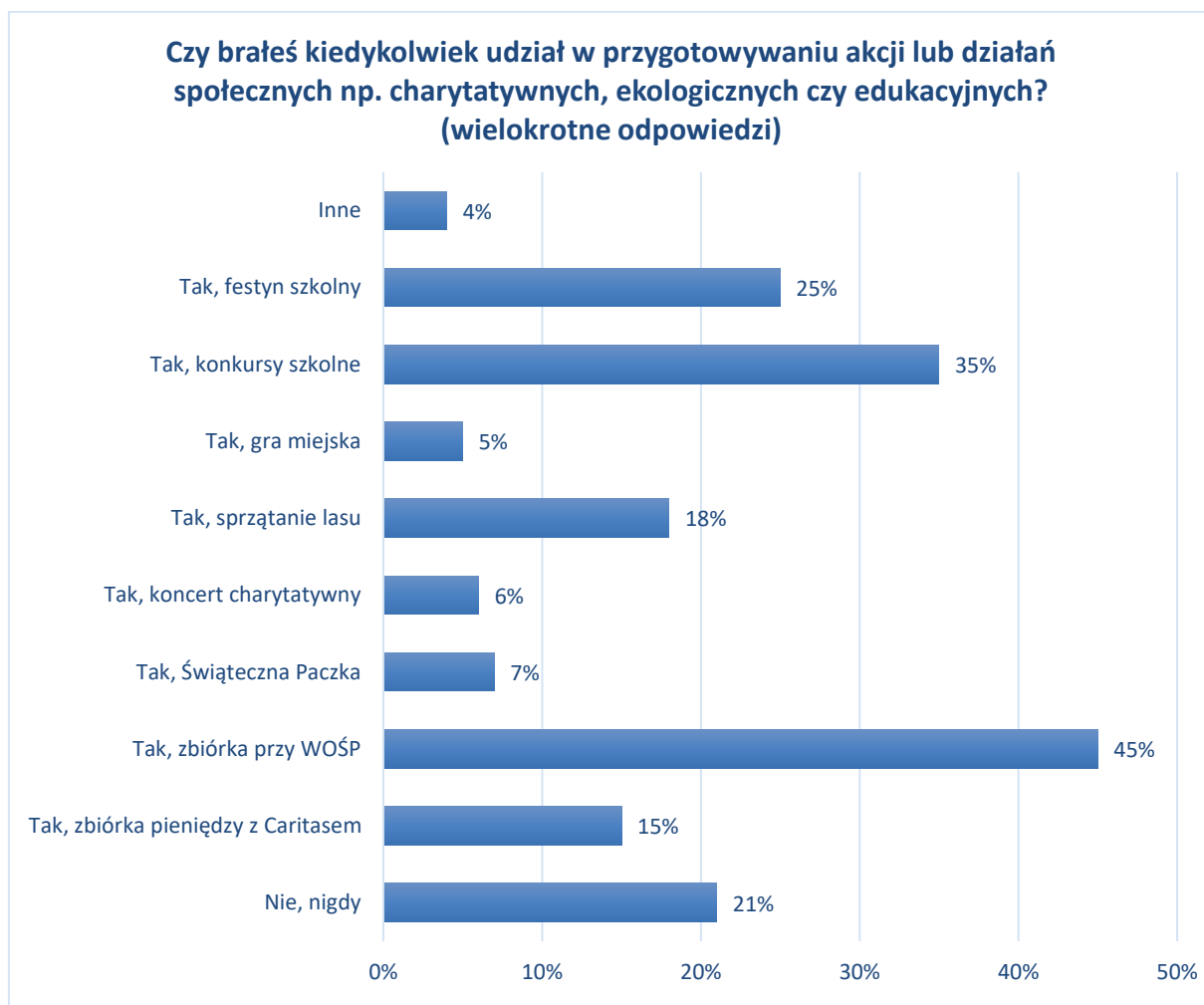
V 3. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA

Spytano uczniów o ich uczestnictwo w przygotowywaniu akcji lub działań społecznych np. charytatywnych, ekologicznych czy edukacyjnych.

Największa grupa badanych zadeklarowała, że uczestniczy w zbiórkach WOŚP (45%) oraz w konkursach szkolnych (35%).

Jest też grupa (21%) uczniów, która przyznała, że nigdy nie brała udziału w żadnym działaniu społecznym.

Wykres 45. Uczestnictwo uczniów w przygotowywaniu akcji lub działań społecznych np. charytatywnych, ekologicznych czy edukacyjnych

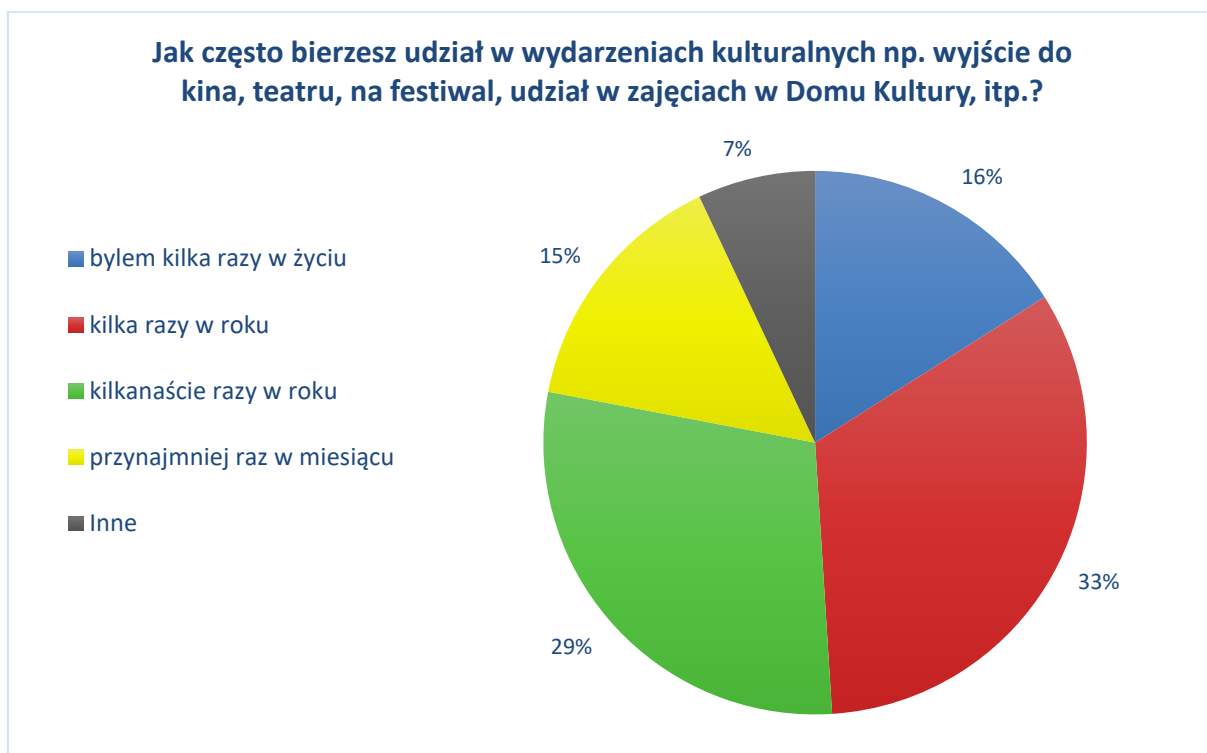

V 4. UDZIAŁ W ŻYCIU KULTURALNYM

Uczniowie najczęściej biorą udział w różnych wydarzeniach kulturalnych kilka razy na rok (33%) oraz kilkanaście razy w roku (29%).

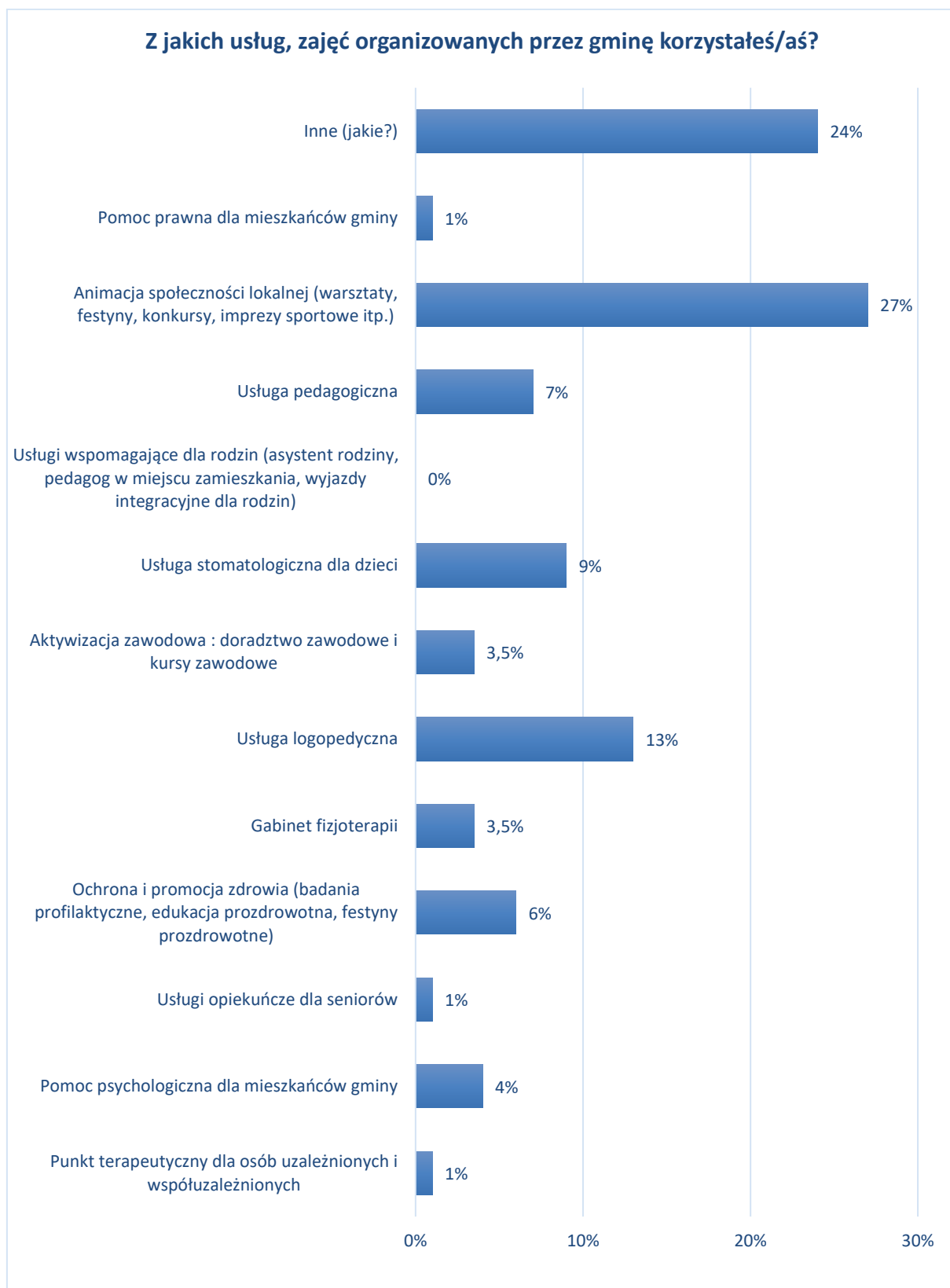
Jest też niemała grupa (15%) uczniów, którzy uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych przynajmniej raz w miesiącu.

Wykres 46. Częstotliwość brania przez uczniów udziału w wydarzeniach kulturalnych

Spośród zajęć organizowanych przez gminę Inowrocław, uczniowie najczęściej brali udział w akcjach społeczności lokalnej (27%) i innych (24%), lecz bez ich sprecyzowania.

Wykres 47. Rodzaje zajęć organizowanych przez gminę Inowrocław, z których korzystali uczniowie

Większość (66%) uczniów deklaruje, że zna miejsca, w których mogliby w razie potrzeby uzyskać wsparcie psychologiczne. Pozostałe 34% nie ma takiej wiedzy.

Wykres 48. Wiedza uczniów o miejscu, w którym mogliby w razie potrzeby uzyskać wsparcie psychologiczne

VI REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

W oparciu o przeprowadzoną analizę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych sformułowano poniższe rekomendacje co do podjęcia dalszych działań na terenie Gminy Inowrocław.

1. Zdaniem ponad połowy (63%) badanych mieszkańców **dostępność do specjalistycznej opieki medycznej** w gminie jest zła lub bardzo zła. Niewiele lepiej mieszkańcy oceniają dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej – zdaniem 43% jest on zły lub bardzo zły, a dla 43% pozostaje na przeciętnym poziomie. W opinii 40% badanych mieszkańców zwiększenie dostępu do specjalistycznych usług zdrowotnych i opiekuńczych przysłuży się ograniczeniu problemów społecznych w gminie. Mieszkańcy niemal jednomyślnie (98%) postulują potrzebę zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznej opieki zdrowotnej dla osób w wieku senioralnym. Natomiast wszyscy (100%) ankietowani pracownicy pomocy społecznej poparli postulat organizowania na rzecz seniorów usług opiekuńczych oraz zwiększenia dostępności do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Z uzyskanych odpowiedzi wynika potrzeba rozwijania usług wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego niezbędnego do opieki i rehabilitacji osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

2. Zdaniem ankietowanych **najistotniejsze problemy w środowisku gminy dotyczą komunikacji**, a konkretnie: złego stanu dróg (łącznie 91%) i słabo rozwiniętej sieci komunikacji zbiorowej z innymi gminami (łącznie 91%). Łącznie 60% badanych mieszkańców ocenia negatywnie stan połączeń komunikacyjnych z innymi gminami.

Natomiast wszyscy badani pracownicy pomocy społecznej uznali za jedno z najistotniejszych problemów w środowisku lokalnym słabo rozwiniętą sieć komunikacji zbiorowej w gminie (łącznie 100%, w tym: 83% uważa to za bardzo istotny problem, a 17% za raczej istotny).

Powyższe uzasadnia konieczność zapewnienia usług transportowych typu *door to door* dla osób najbardziej potrzebujących i narażonych na wykluczenie społeczne oraz komunikacyjne. Należy zauważyć przy tym, że ponad połowa (56%) badanych mieszkańców wskazała na problem z transportem jako jeden z najczęstszych problemów osób z niepełnosprawnościami.

3. Sygnalizowane przez ankietowanych mieszkańców problemy z komunikacją zbiorową, a także problemy w środowisku osób niepełnosprawnych, ubogich i starszych uzasadniają **rozwijanie usług zapewnienia ciepłego posiłku z dowozem do domu**. Okazuje się bowiem, że zdaniem badanych mieszkańców to osoby starsze są grupą najbardziej narażoną na wykluczenie społeczne w gminie Inowrocław (tak uważa 66% ankietowanych). Na drugim miejscu znalazły się osoby niepełnosprawne (52%), a na trzecim osoby o niskim statusie materialnym.
4. Mieszkańcy mają różny poziom wiedzy o miejscach pomocy dla osób potrzebujących, w zależności od rodzaju występującego problemu. Najwięcej badanych deklaruje, że wie, gdzie może zwrócić się osoba doznająca przemocy domowej (53%) i w kryzysie bezdomności (52%). Natomiast w najmniejszym stopniu mieszkańcy są zorientowani o miejscach wsparcia dla osób uzależnionych od hazardu (28%).

Powyższe oznacza, że 47% badanych dorosłych mieszkańców nie wie, w jakim miejscu może uzyskać pomoc w razie doznawania problemu przemocy.

Taki sam odsetek badanych mieszkańców (47%) wskazuje na potrzebę prowadzenia poradnictwa psychologicznego dla ludności gminy.

Działania mogące, zdaniem mieszkańców, poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław to poradnictwo specjalistyczne (53% osób), praca socjalna (47%) i pomoc asystenta rodziny (44%).

Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w opinii pracowników pomocy społecznej to na równi: przemoc w rodzinie (83% osób) i uzależnienia (83%), a w dalszej kolejności są to niskie umiejętności wychowawcze (67%). Zdaniem badanej kadry to, co może poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław, to: poradnictwo specjalistyczne (83%

osób), praca socjalna (58%) oraz zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę (50%).

Większość (66%) uczniów deklaruje, że zna miejsca, w których mogliby w razie potrzeby uzyskać wsparcie psychologiczne. Oznacza to, że pozostałe 34% z nich nie ma takiej wiedzy.

W świetle uzyskanych odpowiedzi jest zasadne, aby wzmocnić działania w zakresie usług interwencji kryzysowej – w tym poradnictwa psychologicznego, psychoterapeutycznego, socjalnego i psychiatrycznego.

5. Zdaniem dorosłych mieszkańców trzy najważniejsze problemy społeczne w życiu **młodzieży** na terenie gminy Inowrocław to zdaniem pełnoletnich mieszkańców: brak miejsc spotkań (62% osób), niska aktywność społeczna (51%) oraz słaba oferta placówek kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych (50%). **Oznacza to, że jest potrzeba prowadzenia działań aktywizujących młodzież oraz wzbogacanie oferty kulturalno-rozrywkowej, zapewniającej dostęp do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.**
6. Pytanie o **częstotliwość wydarzeń kulturalnych w gminie** wyraźnie podzieliła mieszkańców. Zdaniem 47% jest ona mała, a drugie 47% ocenia ją jako wystarczającą. Pozostałe 6% badanych uważa ją za dużą. Natomiast w opinii łącznie 69% badanych uczniów w ich okolicy nie ma wystarczającej oferty spędzania czasu wolnego. Jest zatem rekomendowane, aby **stale rozwijać i ubogacać ofertę oraz częstotliwość działań kulturalnych i rozrywkowych na terenie gminy w celu zapewnienie mieszkańcom alternatywnych form spędzania czasu wolnego.** Na terenie gminy Inowrocław działa 27 świetlic – należy nadal zapewnić warunki do ich dalszego funkcjonowania, a także rozwijać ich ofertę. W tym w 12 świetlicach gminnych należy powołać **Ośrodki Wsparcia Dziennego**, zapewniające zajęcia dla osób wymagających wsparcia (ludoterapia, alpakoterapia), a także wyjazdy i spotkania integracyjne w celu przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego.
7. Zdaniem ponad połowy (56%) badanych mieszkańców **zjawisko wykluczenia społecznego** na terenie gminy Inowrocław jest dosyć powszechne, a dla 12%

bardzo powszechne, co daje łącznie 68%. Natomiast przeciwnego zdania jest łącznie 32% respondentów.

W jeszcze większym stopniu zjawisko wykluczenia społecznego dostrzegają badani pracownicy pomocy społecznej - 58% z nich ocenia, że wykluczenie społeczne jest na terenie gminy dosyć powszechne, a 17% wręcz bardzo powszechne, co daje w sumie 75%. Zdaniem 17% wykluczenie społeczne jest niezbyt powszechne, a dla pozostałych 8% nie występuje w ogóle.

W związku z tym jest zalecane, aby prowadzić szerokie działania zapobiegające postępowi pauperyzacji społecznej, a także zapobiegające poczucia osamotnienia lub wykluczenia społecznego, podtrzymywaniu kontaktów międzyludzkich oraz integracji i aktywizacji społeczeństwa lokalnego. W pierwszej kolejności służą temu zapewnienie dostępności komunikacji oraz świadczeń zdrowotnych (*usługa door to door* polegająca na umożliwieniu dojeżdżania do innych ośrodków miejscach w celach korzystania ze świadczeń zdrowotnych), a także oferta **Ośrodków Wsparcia Dziennego i poradnictwa specjalistycznego** (psychologicznego, psychoterapeutycznego, socjalnego i psychiatrycznego).

Należy stale i w miarę możliwości finansowych dążyć do eliminowania czynników wykluczających seniorów oraz osoby niepełnosprawne i o niskim statusie materialnym ze społeczności lokalnej oraz dostępu do różnego rodzaju usług.

Spis wykresów

Wykres 1. Płeć dorosłych mieszkańców	23
Wykres 2. Wiek ankietowanych mieszkańców	23
Wykres 3. Wykształcenie mieszkańców.....	24
Wykres 4. Sytuacja życiowa mieszkańców	25
Wykres 5. Sytuacja zawodowa mieszkańców	25
Wykres 6. Ogólne warunki życia mieszkańców gminy Inowrocław	26
Wykres 7. Ocena poszczególnych obszarów życia w gminie.....	27
Wykres 8. Najczęstsze problemy mieszkańców gminy – średnia zajmowanego miejsca w skali od 1 do 13, gdzie 1 oznacza "najczęściej" a 13 - "najrzadziej"	28
Wykres 9. Najczęstsze problemy mieszkańców gminy – procentowe wartości średniej zajmowanego miejsca w skali od 1 do 13, gdzie 1 oznacza "najczęściej" (100%) a 13 - "najrzadziej" (0%).....	29
Wykres 10. Najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym zdaniem dorosłych mieszkańców	30
Wykres 11. Działania, jakie powinien podjąć samorząd, aby ograniczyć obszary problemów społecznych.....	31
Wykres 12. Najważniejsze problemy społeczne w kontekście młodzieży na terenie gminy Inowrocław	32
Wykres 13. Najczęstsze problemy osób z niepełnosprawnościami	33
Wykres 14. Najważniejsze problemy społeczne w kontekście osób starszych na terenie gminy Inowrocław	34
Wykres 15. Ocena potrzeby realizacji wybranych działań dla osób starszych na terenie gminy	35
Wykres 16. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie Inowrocław	36
Wykres 17. Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym w otoczeniu ankietowanych.....	37
Wykres 18. Powszechność zjawiska wykluczenia społecznego na terenie gminy Inowrocław	37
Wykres 19. Korzystanie przez mieszkańców z oferty Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	38

Wykres 20. Rodzaj usług, z których mieszkańcy korzystali w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej	39
Wykres 21. Zadowolenie mieszkańców ze sposobu załatwienia sprawy w GOPS	40
Wykres 22. Rodzaj pomocy, której potrzebowaliby mieszkańcy (<i>odpowiedziało 6 osób</i>) ...	40
Wykres 23. Usługi uważane przez mieszkańców za niezbędne do realizacji w ramach usług społecznych.....	41
Wykres 24. Zakres, z jakiego według mieszkańców usługi społeczne są najbardziej pożądane	42
Wykres 25. Wiedza o różnych miejscach pomocy dla osób potrzebujących	43
Wykres 26. Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w opinii mieszkańców gminy	44
Wykres 27. Działania mogące, zdaniem mieszkańców, poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław	45
Wykres 28. Częstotliwość wydarzeń kulturalnych w gminie.....	46
Wykres 29. Płeć ankietowanych pracowników GOPS	47
Wykres 30. Wykształcenie pracowników GOPS	47
Wykres 31. Najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym	49
Wykres 32. Stopień zainteresowania mieszkańców gminy problemami lokalnymi	50
Wykres 33. Powszechność zjawiska wykluczenia społecznego na terenie gminy	51
Wykres 34. Istnienie potrzeby realizacji wybranych działań dla osób w wieku powyżej 60 lat na terenie gminy Inowrocław	52
Wykres 35. Przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w opinii pracowników GOPS-u	53
Wykres 36. Działania mogące, zdaniem pracowników GOPS-u, poprawić sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie Inowrocław	54
Wykres 37. Działania mogące poprawić aktywność obywatelską mieszkańców gminy i ich zainteresowanie sprawami lokalnymi.....	55
Wykres 38. Najpoważniejsze bariery aktywności obywatelskiej w gminie.....	56
Wykres 39. Płeć ankietowanych uczniów	57
Wykres 40. Najczęstsze miejsca spędzania wolnego czasu przez uczniów.....	58

Wykres 41. Najczęstsze towarzystwo uczniów przy spędzaniu czasu wolnego	58
Wykres 42. Najczęstsze sposoby spędzania czasu wolnego przez uczniów	59
Wykres 43. Ocena ilości propozycji spędzania czasu wolnego w okolicy przez uczniów	60
Wykres 44. Lokalne organizacje pomagające uczniom organizować czas wolny i rozwijać zainteresowania	61
Wykres 45. Uczestnictwo uczniów w przygotowywaniu akcji lub działań społecznych np. charytatywnych, ekologicznych czy edukacyjnych	62
Wykres 46. Częstotliwość brania przez uczniów udziału w wydarzeniach kulturalnych....	63
Wykres 47. Rodzaje zajęć organizowanych przez gminę Inowrocław, z których korzystali uczniowie	64
Wykres 48. Wiedza uczniów o miejscu, w którym mogliby w razie potrzeby uzyskać wsparcie psychologiczne	65